

TIDSKRIFT
i
Sjöväsendet.

38:e Årgången

Häfte N:r 6 1875

Carlskrona

Kongl. Örlogsmanna-Sällskapets Högtidsdag 1875.

Åminnelsetal. *)

Åter är Kongl. Örlogsmanna-Sällskapets högtidsdag inne, och för andra gången har det hedrande uppdraget blifvit mig gifvet, att tolka de mäns minne, hvilka sedan förra högtidsdagen för alltid gått bort ur vår krets, för att efter välförrättadt arbete härnere, i ljusets verld, fortsätta utan afbrott hvad stort och ädelt de tänkt, ett hopp och en tro, icke blott trösterik, utan äfven utgörande tvenne af de klaraste ledstjernorna på vår lefnads så ofta mörka himmel.

Låtom oss Mine Herrar, tillsammans beträda minnets tempelgård, för att bland dess talrika vårdar stanna några ögonblick vid dem, hvars friska kransar tillkännagifva, att de som gömmas derunder varit de sista som den obeveklige döden kallat bort ur vårt samfund. Dessa hädangångne ledamöter af Kongl. Örlogsmanna-Sällskapet äro:

- 1:o. Hans Excellens, f. d. Statsrådet och Chefen för Kongl. Sjöförsvars-departementet m. m. Herr Grefve Baltzar von Platen.
- 2:o. Öfverste-löjtnanten m. m. C. E. Vallenstrand.
- 3:o. Kommendör-kaptenen m. m. J. B. Kleman.

*) Af t. f. Sekreteraren Kapten C. af Trolle.

- 4:o. Kommendören m. m. C. J. von Diederichs.
 5:o. F. d. Öfversten vid Kongl. Flottans f. v. Konstruktions-kår m. m. C. Lundqvist, samt
 6:o. Kommendören i Kongl. Norska Marinen m. m. Cort Holterman Valeur.

Främst på vår dödslista står namnet Baltzar Julius Ernst von Platen, ett namn, som, särskildt hvad vår flotta beträffar, för alltid skall ihågkommas i dess annaler. Grefve von Platen härstammade från en gammal Pomersk adlig ätt, som med farfadren, Philip Julius Bernhard von Platen öfverflyttade till Sverige, hvarest han blef General, Friherre, General en Chef i Skåne, Excellens, General-guvernör i Pomern, Kansler för Greiswalds akademi och 1799 Fältmarskalk. Han afled 1805 på familjens stamgods Dornhoff på Rygen och var högt aktad både som militär och människa. Han efterlemnade en son den sedermera så ryktbare Baltzar Bogislaus von Platen, Götha kanals namnkunnige grundläggare, en man med ovanlig förmåga, kraft, redlighet och öfrige utmärkta egenskaper. Redan som gosse yttrade han en bestämd lust för sjöväsendet och insattes i kadettskolan i Carlskrona; deltog år 1779 i en öfnings-expedition, der han blef känd af Hertig Carl, som förde befälet; reste sedan för att praktiskt lära känna sitt yrke, flera år på handelsfartyg och ingick derefter såsom officer vid flottan. Han hade den olyckan att blifva fången i slaget vid Hogland, tillika med hela besättningen på linieskeppet Prins Gustaf, der han befann sig ombord, och affördes till Ryssland hvarest han qvarhölls ända till fredsslutet. Ehuru fången och frånvarande, befordrades han likväl i sin tur till löjtnant och kapten, hvilka befordringar ytterligare fortforo till år 1800, då han tog afsked ur krigstjensten, såsom det tros till följd af den onåd, hvilken träffade hans fader i egenskap af general-guvernör i Pomern. Han erhöll dervid öfverstes titel. Sedan tillbragte han

10 år utan embete på en inköpt landtegendom, Frugården i Vestergöthland, men derföre icke utan sysselsättning, ty han använde tiden på studier och på genomtänkandet af ett företag, hvilket sedan blef hans lefnadsmål, nemligen anläggandet af Götha kanal. Efter revolutionen 1809 inkallad i Konungens statsråd, företog han genast sitt älsklings-förslag, hvilket också lyckadas honom, så att han följande året fick börja det, då han, som billigt, sjelf blef ordförande i Götha kanal-direktion. Det är känt huru den kraftfulle och ihärdige mannen förstod att besegra alla de många mötande svårigheter, som förändrade tider och åsikter ställde i vägen för hans företag, ehuru det ej blef honom förunnadt att blifva vittne till fullbordandet. Sedan han 1812 lemnat statsrådet, emottog han flera höga förtroende-uppdrag, såsom det af general-intendent vid hären i Norge, en af kommissarierna vid föreningens ordnande, chef för Storamirals-embetets tredje afdelning, och år 1827 såsom riks-ståthållare i Norge der han afled den 6 December 1829, sedan han af regeringen erhållit nästan alla de utmärkelser och nådebetygelser som i Sverige kunna vinnas, d. v. s. blef grefve, serafimer-riddare, excellens och vice-amiral. Hans stoft fördes till Sverige och fick sitt hvilorum i Motala, invid det "blåa band", den kanal, som förenar Öster- och Vester-hafvet med hvarandra, och *Platens graf*, blef Motalas historiska minnesort, påminnande om, att det var hans genialiska tanke som gaf åt Motala dess uppkomst. Han efterlemnade en son Baltzar Julius Ernst, som, då han ärfde sin faders grefve-titel äfven i många hänseenden tog i arf hans dygder och verksamhet.

Baltzar Julius Ernst von Platen föddes på Frugården i Vestergöthland den 16 April 1804. Fadren bestämde, att sonen borde fortsätta det yrke han sjelf afbrutet, nemligen sjömannayrket, och redan i unga år sändes han till sjös på handelsfartyg. Vid sjuåttio års

ålder utnämndes han till sekund-löjtnant vid K. M:ts flotta, samt sökte och erhöll straxt derefter permission för att i engelsk örlogstjenst utbilda sig ytterligare i sitt yrke. Denna tid användes särdeles väl af honom, och vid återkomsten till fäderneslandet utgaf han i svensk öfversättning ett förtjensfullt arbete "Örlogstjensten af Glascock" hvilket länge utgjorde ett rättesnöre för rutinen och tjensten ombord i våra örlogsfartyg. År 1830 befordrades han till premier-löjtnant vid flottan för att redan 1838 lemna krigstjensten, missnöjd som det säges, med en honom ådömd "extra judiciel bestraffning" hvilken afven kom åtskilliga andra premier-löjtnanter jemte honom till del, för deras försök att på egen hand och efter eget godtfunnande upprätthålla kamrat-disciplinen inom kåren.

Efter sitt afskedstagande egnade sig Platen med nit och drift, icke allenast åt ledningen af det af fadren bildade Götha kanal-bolag, hvars ordförande han under en sednare tid blef, utan afven utöfvade ett icke ringa inflytande på den framstående utveckling, som Motala verkstad — denna storartade industriela anläggning — vunnit. År 1839 inköptes Motala verkstad af ett serskildt bolag ifrån kanal-bolaget, som, då kanalen var fullbordad ej hade vidare arbeten att för densammas räkning utföra vid verkstaden, och det berodde således hädanefter på det förtroende från allmänhetens sida, som den kunde erhålla. Huru detta förtroende utvecklats sig, huru Motala mekaniska verkstads bolags tillverkningar vunnit ett det högsta erkännande, så inom, som utom vårt land är för oss alla bekant, och till detta lika lyckliga som hedrande resultat bidrog i ej ringa mon grefve von Platen genom sitt betydande inflytande, hvilket både hans karaktär i förening med en högst betydlig förmögenhet gjorde gällande. År 1832 hade han ingått äktenskap

med excellensen Carl de Geers enda dotter, och blef derigenom en af vårt lands störste egendomsägare.

Det var helt naturligt, att en man med Platens samhälls-ställning och som lifligt intresserade sig för vårt lands så politiska som sociala frågor, redan tidigt skulle intaga den sjelfskrifna plats honom tillkom inom Svenska riddarhuset vid riksdagarna, och så skedde afven. Vid sin första riksdag rönt han utmärkelsen att af riddarhuset blifva vald till medlem af allmänna besvärs- och ekonomi-utskottet, och vid 1840—41 års långvariga riksmöte — det räckte ej långt ifrån 1½ år — samt utmärkte sig i öfrigt för mycken opposition och häftiga debatter inom alla fyra stånden, valdes han till medlem af stats-utskottet och fungerade som ordförande på en af detta utskotts afdelningar. Carl Henrik Ankarsvärd stod vid denna tidpunkt, som chef i spetsen för oppositionen vid riksdagarna; han hade uppträdt som politisk skriftställare och derunder skaffat emot sig sjelf en stark opposition inom riksständen som vid denna riksdag gaf sig luft i vissa parlamentarisk demonstrationer, hvilka, af Platen, som ansågs tillhöra oppositionen, ogillades. Bland denna riksdags "brännande frågor" var afven den vid 1834 års riksdag väckta frågan, rörande en representationsförändring, som, redan hos 1809 års konstitutionsutskott funnit stöd, då det uttalade sitt ogillande af ständsrepresentationen. Vid 1840 års riksdag gick konstitutions-utskottet längre, och föreslog fullkomligt upphäfvande af ständsrepresentationen, och införande af samfäldta val samt representation på en enda kammare. Detta ändrades genom ståndens beslut derhän, att förslaget blef att bilda två kamrar, men med samfäldta val. Efter vidlyftiga öfverläggningar blef nu ett representationsförslag på ofvannämnde grunder antaget att hvila till påföljande riksdag. Det afslogs då — 1844 — af adeln och presterståndet. Platen afgaf sin röst *emot* förslaget,

som man förmodar af skäl, att han fruktade att förmögenhet och bildning genom dess antagande skulle få för litet att säga, och att de föreslagna tvenne kamrarne icke skulle blifva tillräckligt oberoende af hvarandra. Detta hindrade honom ej ifrån att ändra åsigt, åtminstone att betydligt modifiera sina tänkesätt härutinnan, så, att han vid 1865 års riksdag kraftigt stred för representationsreformen och ej litet inverkade på antagandet af det nya statskicket. Konung Oscar utnämnde honom 1844 till Kabinetts-kammarherre, ett bevis uppå, att grefve von Platens opposition ej var af det slag som illa upptogs af den nya regeringen.

Riksdagsstriden rörande flottan pågick emellertid från riksdag till riksdag, och tvisterna grupperade sig kring hufvudfrågan: om anslag skulle beviljas till linieskepp eller kanonbåtar, eller, om sveriges sjöförsvaret skulle utgöras af en linieflootta, eller blott och bart af ett skärgårdsförsvaret bestående af roddfartyg. År 1824 hade lilla eller skärgårdsflottan blifvit åter sammanslagen med stora eller liniefloattan, från hvilken hon alltsedan 1756 varit skiljd. Bittra blefvo riksdagsstriderna, och lika bittra blefvo de bataljer som af de olika vapuens målsmän utkämpades af fackmännen, hvilka föredrogo det ena eller andra vapnet. En egen litteratur uppstod till följe här af, ty i talrika broschyrer och stridsskrifter sökte de båda partiernas sakförare att vinna anhängare bland riksdagen och nationen. Dessa strider tycktes aldrig vilja taga ett slut, intresset för sjöförsvaret minskades derigenom allt mera, man tröttnade vid den ändlösa kampen och riksdagen antog i anslagsväg en afvaktande ställning, som menligt inverkade på det viktiga sjöförsvarets förkofran. Platen intog hvad denna fråga beträffade samma ståndpunkt som hans far innehaft, och ställde sig främst i ledet bland kämparne för lilla eller skärgårdsflottans intressen; och ifrade för att bygga vårt

sjöförsvaret på hufvudsaklig grund af detta vapen, dock, likasom Platen d. ä., med bibehållande af de linieskepp och fregatter som Sverige ägde kvar i brukbart skick. Frågan om huru svenska flottan skulle vara beskaffad hade numera blifvit ej allenast en riksdagsfråga, utan en slags politisk partisak. Den debatterades icke allenast inom riksständerna, i allmänna tidningarne, bland folk af alla klasser, af hvilka de flesta ej ägde någon kännedom om sjön, eller ägde förmåga att afgöra hvad vapen som för vårt sjöförsvaret var det ändamålsenligaste. Det var blifven en strid, som hotade med, att genom *tidens* åverkan tillintetgöras både den stora och lilla flottan, innan man kunde sänjas om något resultat.

När konung Oscar 1844 tillträdde regeringen inkallade han i den nya ministère som då bildades, konteramiral Gyllengranat såsom statsråd och chef för sjöförsvarsdepartementet, ett i allo lyckligt val, ty amiral Gyllengranat var högt aktad och erkänd för att vara en, så theoretiskt som praktiskt bildad sjöofficer. Amiral Gyllengranat utarbetade nu en plan för ordnandet af Sveriges sjöförsvaret, hvilken vid 1847 och 1848 årens riksdag förelades ständerna. Denna plan gick ut på att skaffa Sverige en ångflotta, en plan vittnande lika mycket om djup framtidsblick som en klar uppfattning af de viktiga förbättringar hvilka inträdt inom sjövapnet. Hans vackra plan rönt emellertid ett envist motstånd så inom stats-utskottet som inom tidningspressen, och amiral Gyllengranat fann sig föranlåten att begära sitt entledigande ur konseljen.

Så stodo sakerna inom sjövapnet då konungens blickar föll på Platen och han beslöt att inkalla denne i statsrådet, för att se hvad en af "lilla flottans" vänner kunde förmå öfver riksdagen och partierna. 1849 utnämndes alltså Platen till kommandör i flottan samt statsråd och chef för sjöförsvarsdepartementet. 1850—51 års

riksdag helsade honom med förtroende, hans enkla och rättframma uppträdande verkade lungnande på partierna; till sjöförsvaret beviljades ett ej obetydligt ökad anslag, men redan 1852 begärde han afsked från statsråds- och kommandörs-beställningarne. Orsaken härtill hafva vi sett uppgifven skulle varit den, att riksdagens anslag "icke alltid efter hans afsigter blefvo använda", ett rykte hvars tillförlitlighet vi ej äro i stånd att kunna afgöra.

1857 erhöi grefve v. Platen storkorset af Kongl. Vasaorden och samma år mottog han uppdraget, att som Svensk-Norsk envoyé och minister representera sin regering vid hofvet i St: James, och bibehöll han denna plats intill 1861. Det sätt på hvilket grefve von Platen fullgjorde detta uppdrag var i alla afseenden utmärkt, och kongl. Örlogsmanna-Sällskapet, hvars hedersledamot han var sedan 1849, fick äfven härunder och all framgent emottaga prof på hans frikostiga välvilja i och för riktandet af dess bibliothek, samt hans aldrig tröttnande intresse för Sällskapets väl. Grefve von Platen lemnade England med det vackra vitsordet, att han fyllt sin plats både som magnat och diplomat på ett mer än vanligt framstående sätt, på samma gång hans redbara och sanna karaktär tillvunnit sig de främmande statsmännens odelande aktning.

Af sin monark hade grefve von Platen 1860 fått emottaga Kongl. Norska St: Olafs-ordens storkors; 1849 hade han blifvit kallad att tillhöra Kongl. Krigsvetenskapsakademiens första klass, och 1854 invalde Vetenskapsakademien honom till sin ledamot.

Vi komma nu till ett viktigt skede i det svenska sjöförsvarets historia, så viktigt, att jag erkänner mig hafva bordt längre dröjt dervid än hvad nu blir förhållandet, af fruktan att taga Sällskapets uppmärksamhet i allt för stort anspråk. Jag kommer således endast att angifva sjelfva de yttre konturerna af denna taffla, hvars

detaljer det tillhör historieskrifvaren att ifylla, denne att äfvenledes granska, samt kommande generationer att till sitt rätta värde bedöma. Den man hvars hand skapade detta nya tidskifte inom vårt sjövapen var *Baltzar Julius Ernst von Platen*, som, återkommen från england till sverige af H. M:t Konung Carl XV fick förtroendet att för andra gången, som statsråd och chef för sjöförvarsdepartementet, leda flottans angelägenheter, ett förtroende hvilket grefve von Platen innehade mellan åren 1862—68.

Viktiga förbättringar, den ena mera framstående än den andra timade vid denna tidpunkt oupphörligt inom sjövapnet; och propellern jemte bomb-kanonen och pansaret voro de hufvudfaktorer som sökte göra gällande helt och hållet nya åsigter vid organisationen af hvarje maritim stats sjöförsvär. Man insåg att den seglande jemte roddflootts tid var förbi och att ångan skulle spela hufvudrolen genom den ökade säkerheten för krigsångfartygen, som vunnits med propellerns begagnande och maskineriet under vattenytan, hvarigenom dessa ej blefvo mera än seglande eller roddfartyg utsatta för fiendens kulor, då de deremot vunno sådana fördelar i krigsduglighet, manöverfärdighet och i effektiv styrka att endast en ångflotta kunde hädanefter anses uppfylla hvad man ansåg för ett starkt och tidsenligt sjöförsvär. Denna sanning hade amiral Gyllengranat framhållit och sökt göra gällande i sin sjöförvarsplan af år 1847, den föll som vi sett igenom, men framkom ånyo för andra gången vid 1857 års riksdag och blef då antagen till utförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de åsigter, han förfäktat. Tvenne af våra linieskepp förseddes med hjälpkrafts-maskiner, af fregatter, korvetter och kanonbåtar alla med ånga, samt hvars hufvudsakliga bestyckning utgjordes af bombkanoner, byggdes några få, och under loppet af Juli månad 1864 samlades på Hakefjorden

vid Göttheborg en Svensk-Norsk eskader af fartyg *alla med ånga*. Det var statsrådet greve von Platen förbehållet att få framställa denna första skapelse af en ångflotta för Sveriges försvar.

Denna skapelse helsades af lifliga sympatier så af nationen som fackmännen, men skulle blifva af kort varaktighet. Den 9 Mars 1862 inträffade striden på Hampton Roads mellan Monitor och Merimack. Denna strid blef afgörande öfver träfartygens öde. De blefvo samtliga utdömda som krigsfartyg. Pansarfregatten, tornfartyget, ångkorvetten och rammen blefvo efter denna strid de fyra certer nutidens krigsfartyg på hvilka konstruktörerna skulle lösa sina problem; artilleriet söker å sin sida att besegra pansaret, rammens fruktade värde har, jemte pansaret, fått en väldig motståndare i torpedon; och pansar eller icke pansar utgör ännu en af de viktigaste olösta frågor som stå på sjöförsvarets dagordning. En afgörande vändning rörande krigföringen till sjös synes förestå, men löses troligtvis ej förr än någon af de väldiga kämparne kanonen, pansaret eller torpedon besegrat den ene den andre.

Bland resultatene utaf striden vid Hampton Roads synes den tanken hafva alstrats, att monitor-systemets antagande skulle åt den svagare parten gifva större framgång att bekämpa det öfverlägsna antalet, och att det särdeles väl lämpade sig för ett kust- och hamnförsvär, vid hvilket artilleri-styrkan och det passiva motståndet måste utgöra hufvudgenskaperna, snabbgåendet en af de mindre. Greve von Platens idéer att förvandla Sveriges sjöförsvär, till ett blott kust- och hamnförsvär, fann tvifvelsutän i monitor-systemet en ännu afgjordare riktning åt detta håll. Sveriges flotta var efter den erfarenhet man vunnit genom striden vid Hampton Roads af intet krigsdugligt värde, en ny måste skapas, den skulle blifva af jern, sådant ägde vi i öfverflöd, sjöfolk

likaledes, i Motala jemte öfriga mekaniska verkstäder, erkändt dugliga etablissement för byggandet af monitorer, i förfärdigandet af ångmaskiner, och statsrådet greve von Platen framlade sin nya organisation af sjöförsväret inför 1866 års riksdag, hvaruti monitorer, pansar- och kanonångbåtar samt undervattens-minor utgjorde den materiel af hvilken Sveriges sjöförsvär hufvudsakligen skulle komma att bestå. Samtidigt med materielen undergick äfven flottans befäls- och underbefäls-personal en betydande förändring. Den delades i tvenne kårer: "Kongl. Flottan" och "Kongl. Skärgårds-artilleriet" med skiljda anslag samt åtskiljd verkningskrets; tvenne serskilda stater inrättades äfven, nemligen: "Nya reservstaten" hvilken upptog de officerare som icke blifvit upptagne å någon af de nya kårernas rullor, samt en "Indragnings-stat" som skulle upptaga dem af personalen, hvilka, med bibehållande af lönen, men utan tjenstgöringspenningar och inqvartering, utträdde ur aktiv tjenstgöring men voro förbundna att intill uppnådda 55 års ålder, under krigstid åter ingå i tjenst emot tillgodonjutande derunder af fulla aflöningsförmåner enligt innehafvande grad. "Kongl. Flottans" befäls- och underbefäls-personal upptog 96 officerare samt 167 under-officerare. "Kongl. Skärgårds-artilleriets" stat bestod af 76 officerare och 60 under-officerare af olika grader, och "Nya reservstaten" af 88 officerare. Till Kongl. Flottans hufvudstation bestämdes Carlskrona, till Kongl. Skärgårds-artilleriets Stockholm med Göttheborg till depôt. Af materielen tilldelades åt Kongl. Flottan monitorerna — af hvilken klass tio skulle efter hand byggas — ett af de nyaste med hjälpkraftsmaskin försedt lineskepp, en ångfregatt och 2:ne ångkorvetter, samt dem i öfrigt af segelfartygen som lämpade sig att ännu bibehålla som exercisfartyg. Skärgårds-artilleriet fick på sin lott pansar- och kanonångbåtar — som skulle byggas — samt den minafdelning som borde

bildas, för öfrigt den brukbara delen af den gamla skärgårds- och roddflottiljen.

Sådan var, i möjligaste korthet framställd, den nya organisationsplan för Sveriges sjöförsvär, som af statsrådet grefve v. Platen uppgjordes och framlades inför riksdagen. Denna plan saknade ingalunda både talrika och mäktiga motståndare, men han lyckades lungna sina antagonister, vinna både riksdagen, regeringen samt tidningspressen på sin sida och den 10 Juli 1866 kunde han kontrasignera det Kunga-bref, som skulle återföra vårt sjöförsvär till rölen af ett kustförsvär sådant "lilla flottans" målsman tänkt sig det 1849, med uppgifvande af all tanke på något herravälde eller rättare motstånd till sjös.

Sjelfmant framställer sig nu dessa viktiga frågor: var denna nya organisations-plan af år 1866 af beskaffenhet, att vårt land, om densamma blef utförd till alla sina detaljer, skulle skänka det ett tryggt och kraftigt sjöförsvär, som förmådde att i farans stund hindra fienden att landstiga på våra kuster? Innebar denna nya organisations-plan ett så kraftfullt grundämne, att från detta kunde utveckla sig en stam som i en framtid skulle skänka de frukter man af trädet hoppades erhålla, och hvilken stam var så frisk att i densamma kunde inympas nya telningar; d. v. s., i sig upptaga hvad nya uppfinningar och rön gåfvo vid handen, utan att det gamla befanns odugligt. Var antagandet af monitor-systemet det ofelbart rätta med fästadt afseende på vår kust- och skärgårdsbildning, med fästadt afseende på en blifvande möjlighet att pröfva det i strid på öppna hafvet? Har pansar- och ång-kanonbåtar samt undervattens-minor befunnits vara det lämpligaste skärgårds- och insjö-vapnet? Kan reduktionen af flottans personal, som blef en följd af 1866 års sjöförsvärsplan, anses hafva varit gagnelig och rättvis? Alla dessa frågor måste först af den sakkunnige och oväldige granskaren blifva besvarade innan vi med handen kunna visa på Platens graf och säga: derinom

hvilar stoftet af — en stor man, en man med ovanlig framtidsblick och skarpsinnig uppfattning, som, då dess fädernesland saknade ett sjöförsvär gaf det ett sådant, fotadt på lika säker grundval som de gamla ekvallarnes; och hvilket likasom de i en framtid får att uppvisa lika ärofulla traditioner. Intill dess måste vi åtnöja oss med det opartiska omdömet, att 1866 års sjöförsvärsplan visar oss i dess skapare, en man, som utan tvifvel sträfvade ärligt för vår flottas väl, ehuru dessa sträfvanden ej alltid kröntes med åsyftad framgång.

Hvad som emellertid gör Platens minne alltid kärt inom sjövapnet var hans vid alla tillfällen visade intresse för detsamma. Kärleken till detta vapen kan ingen fränkänna honom, och inrättandet af den 1866 bildade sjökrigsskolan, denna förträffliga läroanstalt för danandet af unga sjöofficerare, skall, oberörd af tidens vexlande meningsbrytningar, kvarstå såsom ett af Platens monumentala verk, ett träd, som rätt vårdadt ej kan frambringa andra än goda och för fäderneslandets sjöförsvär ädla frukter.

Carlsdagen 1867 erhöll grefve von Platen Serafimerbandet, såsom ett erkännande af hans Konungs tillfredsställelse öfver hans nit och verksamhet i statens tjenst. Följande året eller 1868 lemnade han ånyo ministerbanken, för att åter 1871 för tredje gången ingå i regeringen, såsom statsminister för utrikes ärenden, ett regerings-departement, hvarinom han ett årtionde förut beklädt en maktpåligande post. Året derpå eller 1872, när som riksdagen fattade beslut om att åter förena de 1866 åtskiljda vapnen, Kongl. Flottan och Kongl. Skärgårds-artilleriet, till en gemensam kår under den förstnämnda benämningen, och således grefve Platens organisation af vårt sjöförsvär blef till en hufvudsaklig del rubbad, fann han sig föranlåten att nedlägga sin portfölj, emedan han ej ansåg sig kunna deltaga i ett beslut, som

så allvarsamt hotade att ointetgöra hvad han förut beredt framgång åt. Efter det nya statsskicket seger, till hvars genomförande han så kraftigt verkade, invaldes greve von Platen af Upsala läns landsting till medlem af första kammaren och fortfor att verksamt deltaga i vårt offentliga lif; en verksamhet, som döden först afbröt, då den obeveklige härjaren kallade honom hädan efter en kort sjukdom den 20 Mars innevarande år.

Excellensen greve von Platens bortgång framkallade, som naturligt måste vara, stor sorg och saknad icke blott inom hans familj, utan äfven ifrån palatset, till kojan, ty han var äfven för sina många underhafvande en välgörare och vän i detta ords vackraste betydelse. Fäderneslandet förlorade i honom en af sina ädlaste söner, och kongl. Örlogsmanna-Sällskapet, som vi redan anfördt, en nitisk gynnare, som lifligt intresserade sig för dess väl. Officerare och vederlikar vid flottans kårer och stater anbefalldes genom generalorder att anlägga en veckas sorg efter den afidne, en gärd af aktning, som hans minne så väl förtjenade.

Från Stockholm, hvarest greve Platen slutade sina dagar, fördes hans stoft till fädernegravven vid Götha kanal, för att nedsättas vid sidan af hans hädangångne store faders. Många kransar flätade af sorgens, saknadens, erkänslans och tacksamhetens blommor prydde den kista som inneslöt Baltzar Julius Ernst von Platens stoft, men bland dessa höjde sig strålande och klar den medborgarkrona, som hans kunskaper, talanger, rika erfarenhet, redliga vilja och högsinnade karaktär åt honom förvärfvat.

Det andra namnet i ordningen som förekommer på vår dödslista, är **Krister Erhard Vallenstrand**, som föddes i Carlskrona den 11 September 1796. I likhet

med fadren, som, äfven han, slutade sin bana som öfverstelöjtnant vid flottans mekaniska kår, valde sonen samma yrke, samt blef, sedan han genomgått elev-examen vid flottans konstruktions-kår samt under-konduktörs-examen vid samma kår, och derunder varit anställd vid mekaniska ritkontoret i Carlskrona, 1814 utnämnd till löjtnant vid kongl. flottans mekaniska kår medelst H. K. H. Kronprinsens konstitutorial af den 16 November, hvilket den 17 Januari 1815 förbyttes till kongl. fullmakt.

Vid denna tidpunkt hade vår fyr- och båk-inrättning ingalunda uppnått den utveckling, som den nu innehar. Sveriges, med klippor och blindskär till största delen omgifna kust, så farlig att nalkas för den sjöfarande, saknade på flerfaldiga af de farligaste punkterna fyrar, och styrelsen, inseende den stora vigten att afhjelpa detta med rätta öfverklagade förhållande, skyndade att anslå nödiga medel till åtskilliga fyrars och båkars uppförande. Löjtnant Vallenstrand erhöll för den skull befallning att 1817 afresa till Danmark för att bese och taga kännedom af fyrarna derstädes. Hemkommen kommanderades han till Gottland för att hafva öfverinseendet vid fyrens nybyggnad å Östergarns-holmen, samt användes i samma egenskap intill år 1822, då under hans ledning och öfverinseende, fyrbyggnaderna å Svart-klubben

Öregrunds-grepen samt vid Marstrands och Carlstens fästning verkställdes. År 1822 erhöll Vallenstrand permission att tjenstgöra vid Götha kanals byggande, samt utnämndes 1823 till kapten vid kongl. flottans mekaniska kår.

Under en tidrymd af 18 år, eller från och med 1823--1841, finna vi kapten Vallenstrand egna sig åt det hedrande och maktpåliggande uppdraget att anlägga nya samt ombygga gamla fyrar, såsom t. ex. på Öland, Falsterbo, Sandhammaren vid Ystad, vid Kullen, i Norrbotten vid Holmö-gadd och Storzjungfrun m. fl. ställen,

samt med att uppgöra planritningar och förslager i och för båk- och fyr-väsendets räkning. Samtidigt härmed tjänstgjorde han 1825—1826 vid Götha kanal såsom arbets-chef vid Bergs station; 1829, 30 och 31 ägde han öfverinseendet vid gamla reparations-dockan å Lindholmen utvidgande och ombyggnad till portöppningen; för rättade 1829 departements-chefs-tjensten vid mekaniska departementet; samt företog 1833 på nådig befallning en resa till Norge för att inhemta kännedom af fyrinrättningen derstädes.

År 1838 befordrades Vallenstrand till major vid kongl. flottans mekaniska kår, och utnämndes 1840 till chef för kongl. flottans mekaniska departement, samt 1842 till riddare af kongl. Vasa-orden. Kongl. Örlogsmanna-Sällskapet hade redan 1827 kallat honom till sin ledamot; och 1847 den 17 Juli blef han i nåder utnämnd till öfverstelöjtnant vid kongl. flottans mekaniska kår, fortfarande att intill sitt afskedstagande tjänstgöra, utan afbrott, såsom mekanisk departements-chef vid stationen i Carlskrona. Vid uppnådda 78 år afled öfverstelöjtnant Vallenstrand den 21 sistl. Mars, efterlemnande en åldrig sörjande maka, samt en son och en dotter, den sistnämnda enka efter detta Sällskaps oförgätlige hedersledamot öfverstelöjtnanten Thomas Byström.

Öfverstelöjtnant Vallenstrand var som embetsman särdeles nitisk och verksam, samt en i många hänseenden framstående mekanikus. Som enskild person betraktad var den afidne en hedersman, enkel och flärdfri till sitt väsende. Mången sjöman skall tacksamt minnas honom för de många vägledande ljus, han tändt på Sveriges kuster, ljus, som räddat menniskolif, fartyg och gods; den som så verkat, har ej lefvat och verkat förgäfvets. Frid öfver hans stoft, ära åt hans minne.

Kongl. örlogsmanna-sällskapet har under året gjort många och kända förluster, då icke mindre än sex af dess medlemmar betalt sin gärd åt förgängelsen. Bland dessa smärtsamma förluster räkna vi äfven kommandör-kaptenen i Kongl. flottans nya reservstat, riddaren af Kongl. Svärds-, S:t Olafs- och Dannebrog-ordnarne, Hedersledamoten af Kongl. örlogsmanna-sällskapet, samt ledamoten i 2:a klassen af Kongl. krigsvetenskaps-akademien **Johan Berndt Kleman**, som med döden afgick den 8 Juni innevarande år.

Johan Berndt Kleman, föddes i Carlskrona den 3 Februari 1810, samt var son till lagmannen och borgmästaren derstädes J. Kleman och dess fru, född Vahlgren, hvilka i sitt äktenskap ägde ej mindre än 13 barn. Om sorgen om en så talrik familj var ej ringa, ej minst den som afsåg barnens uppfostran, särdeles sönernas. Trenne af dessa valde jemte Johan Berndt sjöyrket till sitt vitæ genus, och Kleman blef vid 13 års ålder kommenderad som extra skeppsgosse å fregatten Fröja, under dess expedition till Lübeck och Stockholm. Det lyckades fadren att få sonen antagen till frikadett, och den 19 Oktober 1825 vann Kleman inträde vid Kongl. krigs-akademien. Ombord å korvetten Jarramas, fregatten Eurydice samt å en skärgårds-exercis-eskader med kanonjollar, fullgjorde han de sedvanliga praktiska öfningarna för sjökadetter. Utexaminerad den 19 December 1829 från Kongl. krigs-akademien, utnämnes han den 6 Februari till sekondlöjtnant vid K. M:ts flotta, och kommanderades samma år som gradpasserare å exercis-fartyget korvetten Svalan; expedition åt Nordsjön.

År 1833 sökte och vann Kleman inträde vid högre Artilleri-läroverket på Marieberg, hvarifrån han 1835 utexaminerades med hedrande vitsord. Klemans hedrande och vackra merite-förteckning utvisar, att han nästan hvarje år varit kommenderad dels till sjös, dels i land

vid olika befattningar, såsom t. ex. adjutant hos befälhafvande amiralen, som tyg-officer vid artilleri-gården i Carlskrona, att besigtiga kanoner och projektiler vid Huseby och Ankarsrums bruk, att biträda vid anbefallda mätningar och undersökningar i och för projekterade hamn-anläggningar vid Höganäs, Viken och Visby. År 1846 är han, i egenskap af 2:dre flaggadjutant, ombord å den eskader, som stod under konteramiralen m. m. friherre C. Nordenskjölds befäl. Befordras 1847 till kaptenlöjtnant; tillförordnas 1848 till informations-officer i flottans artilleri-underofficers-skola i Carlskrona, och kommenderas samma år som 2:dre flaggadjutant å eskadern under konteramiralen m. m. friherre Gyllengranats befäl. Seglar åren 1849 och 1851 som sekond å korvetterna Jarramas och Lagerbjelke, den sistnämnda under befäl af H. K. H. Hertigen af Östergöthland; samt emottager 1851 anställning som sekond å fregatten Eugenie under dess jordomsegling; belönas vid hemkomsten med riddarevärdigheten af Kongl. svärdsorden och befordras samma år, 1853, till kapten. Dessa tätt på hvarandra följande befordringar och maktpåliggande uppdrag visar hvilket förtroende och värde, vederbörande satte till Klemans kunskaper och talanger; redan den 2 November 1841 hade Kongl. örlogsmanna-sällskapet kallat dåvarande premier-löjtnant Kleman till sin arbetande ledamot.

Tvenne gånger finna vi Kleman kommenderad i egenskap af fartygs-chef. 1854 är han chef å briggen Nordenskjöld, tillhörande eskadern under konteramiralen m. m. S. von Krusenstiernas befäl; och 1860 förer han fregatten Josephine under expedition åt Nordsjön och Norge. Under året 1858 är han ledamot i ej mindre än tvenne komitéer, som hafva uppdraget, att dels ordna bevaringsväsendet, dels utarbete förslag till lämpligaste sättet för bevarings-skyldighetens fullgörande, dels att granska och omarbeta gällande föreskrifter för undervisnings-anstal-

terna vid flottans stationer, samt utarbete förslag till förändrad organisation af desamma. Bestrider för en kortare tid tygmästare-befattningen vid Carlskrona station, och befordras den 15 Juni 1858 till kommendörkapten. Året förut har Kongl. örlogsmanna-sällskapet valdt Kleman till sin ordningsman; och 1860 blir han utnämnd till riddare af Kongl. Norska S:t Olafs orden. Från sistnämnda år, intill den 18 September 1866, tjenstgjorde Kleman som ledamot i Kongl. förvaltningen af sjöärendena, och följaktligen med station i Stockholm.

Men hans erfarenhet och kunskaper skulle än vidare tagas i anspråk. 1861 erhåller han Nådiga order att afresa till Christiania för att deltaga i en sammansatt svensk-norsk artilleri-komité. Kongl. krigsvetenskaps-akademien kallar honom den 29 Januari 1862 till ledamot. i 2:a klassen; och 1863 erhåller han befallning att öfvervara skjutförsök i Köpenhamn. Erhåller samma år det vigtiga uppdraget att, såsom ledamot, deltaga i ett sammanträde i Stockholm emellan svenska, norska och danska officerare till utbytande af åsigtter och erfarenhet rörande den för tiden såsom lämpligast ansedda sjökrigsmateriel. Är samma år än vidare ordförande i en komité till anställande af skjutförsök emot pansarplåtar. Är än ytterligare ledamot i en komité under general-fältygmästaren såsom ordförande, för att granska och sammanföra resultatet af de skjutförsök, som redan blifvit, eller kunde komma att utföras med såväl refflade, som slätborrade kanoner; samt erhåller den 22 December samma år Nådiga order att vara ordförande i en komité under namn af flottans artilleri-komité — uppdrag, som alla vittna om, icke allenast en ovanlig arbetsförmåga, utan äfven om ett erkännande af Klemans kunskaper och skicklighet, äfven i de tekniska delarne af hans yrke. 1864 utnämndes han till riddare af Kongl. danska Dannebrog-ordens 3:e klass. 1866 upphör kommendörkapten Kleman att vara

ledamot i Kongl. förvaltningen af sjöärendena, samt öfverflyttas samma år, då den nya organisationen af flottans befälspersonal äger rum, till Kongl. Maj:ts flottas nya reservstat, med station i Carlskrona.

En utmärkelse, särdeles betecknande för den aktning Kleman åtnjöt både såsom militär och enskild person, visades honom, då Kongl. örlogsmanna-sällskapet 1866 valde honom till sin ordförande, ett uppdrag, som följande året för andra gången kommer honom till del, då han afvenledes väljes till hedersledamot af detta sällskap. Som ordförande ledde han sällskapets förhandlingar med lugn och ett upplyst omdöme, hvilket allt, af oss Mine Herrar, i tacksamt minne förvaras; och som lärare vid Kongl. flottans artilleri underofficers-skola härstädes ådagalade han egenskaper, hvilka icke allenast visade hans stora förmåga som lärare, utan äfven gjorde honom högt älskad af sina lärjungar.

Af Carlskrona samhälle hedrades Kleman med flerfaldiga kommunala uppdrag, hvilka han med sin vanliga noggrannhet uppfyllde. Så valdes han till revisors suppleant för granskning af Amiralitets-krigsmanskassans räkenskaper; samt åren 1868—69—70 till revisor för att granska Carlskrona stads räkenskaper; till ledamot i bestyrelsen för arbetarebostäders uppförande derstädes; att revidera elementarläroverkets byggnadsfond; till inspektions-officer öfver Amiralitets-barnhusskolan; till ledamot i Kongl. direktionen öfver Amiralitets-krigsmans-kassan; samt till ledamot och vice ordförande i skolrådet för Amiralitets-församlingens folkskola. År 1871 är han för en kortare tid tillförordnad kommandant å sjöfästningarna Kungsholmen och Drottningsskär.

Se der i korthet de yttre konturerna af den hädangängnes verksamma och hedrande bana. En af lifvets största fröjder ligger tvifvelsutan uti — arbetets välsignelser, det erkänna vi alla. Denna sanning utgjorde

grundtonen i hela Klemans lif, han arbetade derföre träget, och han arbetade — väl!

Kleman var till karaktär och tänkesätt en gentleman. Hans yttre gestalt var högväxt och imponerande, han var en *man* i detta ords vackraste betydelse, och han skall länge minnas, icke blott inom detta sällskap, utan af alla dem, som lärde att känna och värdera hans tilldragande personlighet.

Efter en längre tids sjukdom, stod dödsengeln vid hans läger den 8 Juni innevarande år. Kleman var vid sin bortgång 65 år gammal. Vid hans graf står bland sörjande vänner, *hans* bästa vän. den *maka*, han så högt älskade i lifvet, samt de barn för hvilka han var en lika öm som god fader.

På nya varfvet i Götheborg föddes den 24 September 1807, **Carl Justinus von Diederichs**, den fjerde i ordningen af de ledamöter, hvilka Kongl. örlogsmanna-sällskapet, under loppet af året, genom döden förlorat.

Få, af den sednare generationens män, hvilka, som officerare, tillhört Kongl. flottan, har att, som praktiska sjömän, uppvisa en sådan merite-förteckning, som Carl Justinus von Diederichs. Icke mindre än sexton år tillbragte han på hafvet, hvaraf sex ombord i örlogs-, och återstoden ombord i handelsfartyg. En i sanning långvarig tjänst, i ett det mödosammaste yrke, och som åt Diederichs förvärfvade ett rättvist anseende såsom, att vara en af Kongl. svenska örlogsmarinens mest erfarna och dugligaste veteraner.

1812, vid sex års ålder antagen till skeppsgosse vid Götheborgs eskader, utnämndes han redan 1816 till sergeant vid f. d. Kongl. arméens flotta. Sedan han deltagit i en långvarig kustbevaknings-expedition, samt derefter undergått sjöofficers-examen, utnämndes han till underlöjtnant

den 4 Juli 1823. Diederichs var då ännu icke 16 år gammal. Hans första kommendering som officer, var ombord på chefsjakten Oroust på kustbevaknings expedition. Dessa öfningar, ehuru i mera än ett hänseende af nytta, tillfredsställde ingalunda den unge officerens åstundan, att på aflägsna farvatten få inhemta den praktiska delen af sitt yrke. Han söker och erhåller permission för att tjenstgöra ombord i handelsfartyg. Inmönstrar 1824 i Juli månad som lärstyrman på handelsskeppet Apollo i Götheborg. Efter 10 månaders resa, återkommen till fäderneslandet, blir han förhyrd som styrman på fregatten Chapman, ett af de svenska örlogsfartyg, som, bland andra, voro bestämda att försäljas till Kolumbiska staten, hvilken då låg i krig med det fordna moderlandet Spanien, hvilket sökte att med vapenmakt återvinna denna jemte öfriga af sina förlorade sydamerikanska kolonier. 1825, lemnade Chapman Carlskrona, och hamnade, efter en resultatlös resa till Kolumbia, i New-York, hvarest fregatten försåldes, då Diederichs, jemte den öfriga besättningen, blef afmönstrad. 1826 finna vi honom förhyrd på nordamerikanska briggen Franklin; samma år som 2:dre styrman på skeppet Apollo från Götheborg med hvilket han gör en nära två-årig resa, derunder besökande aflägsna länder och haf. 1829, är han 1:ste styrman på briggen Elisabeth, hvilken han lemnar i Brasilien, för att derstädes emottaga sitt första sjelfständiga befäl, som befälhafvare å skonerten Fortuna från Götheborg, hvilken han lyckligt för till hemorten. Diederichs är då blott 22 år gammal, men har redan förvärfvat sig namn af att vara en god, så praktisk som theoretisk, sjöman.

Åren 1831—32 och 33 användes löjtnant Diederichs som karantäns-befälhafvare, dels vid kusten, dels på Uddö karantärns-inrättning. Seglar 1834 som kommanderad officer å skonerten L'Aigle, och befordras samma år till premierlöjtnant. 1835 är han chef på skonerten Frigga

och följande året på kanonskonerten Hector under anbefallda exercis-expeditioner med nämnda fartyg. Åren 1837—38 och 39 innehar han adjutantsbefattningen hos befälhafvaren vid Götheborgs station.

Men Diederichs är ej den man som trives "under sotad ås". Han längtar åter ut till hafs, och 1839 den 20 Oktober lemnar han, som befälhafvare på briggen Georg Washington, Götheborg, på resa som varade i nära 16 månader. Lyckligt hemkommen inmönstrar han åter som befälhafvare ombord på briggen Christian från Westervik, och gör med detta fartyg resor, hvilka tillsammans räcka i 45 månader, således i närmare *fyra* år. Först i Juli månad 1845, lemnar han sitt honom så kärblifna fartyg, och har nu tillbragt tillsammans ej mindre än 121 månader ombord i handelsfartyg. Diederichs, är nu, hvad han så energiskt sträfvat att uppnå, en fulländad sjöman, och han anställes som informationsofficer vid Götheborgs station. Kongl. örlogsmanna-sällskapet hade 1847 kallat honom till sin ledamot.

Diederichs förvärfvade kunskaper och sjömannaduglighet göra sig nu allt mera gällande, och vi finna honom ständigt i aktiv tjenstgöring, dels i egenskap af sekond, dels som chef, på åtskilliga af våra örlogsfartyg. 1847 befordrades han till kapten; och erhåller påföljande året riddarevärdigheten af Kongl. svärds-orden. Bestrider under loppet af 1849 tyg- och ekipage-mästare-befattningen vid Götheborgs station, hvarest han 1851 förordnas att vara varfschef. Befordras 1853 till kommandörkapten vid Kongl. Maj:ts flotta; är 1854 chef på ångkorvetten Gefle samt befälhafvare öfver de ång- och transportfartyg, som detta år öfverförde trupper till och från Gottland. 1856 är han chef på exercisskeppet Carl XIV Johan, och följande året på skruflinieskeppet Stockholm. Åren 1860—61 emottager han Nädigt förordnande att bestrida varfschefs-befattningen vid Carlskrona station

under ordinarie varfschefens tjänstledighet, samt befordras sistnämnda år till kommandör vid Kongl. Maj:ts flotta, då han äfven för en kortare tid bestrider befälhafvande amirals-tjensten i Carlskrona.

1864 utnämnes han till kommandör af Kongl. svärds-orden.

Men ännu en gång, den sista, skall den bepröfvade sjömannen ut och plöja hafvet, och derunder beklåda en lika hedrande som maktpåliggande befattning. Diederichs utnämnes, nemligen till flaggkapten på den under H. K. H. viceamiralen, Hertigen af Östergöthlands befäl sammandragna Svensk-norska eskader, som 1864 samlas på Hakefjorden vid Götheborg. Diederichs utnämnes efter väl fulländadt värf till kommandör af Kongl. norska S:t olafs-orden. 1866 öfverflyttas kommandör Diederichs på Kongl. flottans nya reservstat, och hans sista offentliga embetsutöfning är den, då han 1868 emottager Nådigt förordnande att förrätta generalmönstring med 3:dje distriktet af båtsmansbället.

Efter en längre tids lidande afsomnade kommandör Diederichs i Carlskrona den 13 sistlidne Juni, 68 år gammal. Ett vänligt och humant sätt utmärkte alltid den vördade veteranen. Han var sjöman, som man plägar säga: till själ och hjerta. Särskildt intog kommandör von Diederichs ett framstående rum inom kronans Coldin-orden härstädes, der han under många år fungerade såsom ordförande, och hvarest han ej minst skall saknas. Frid öfver den gamle sjömannen, som hunnit den efterlängtrade hamnen!

Det femte namnet i ordningen på vår dödslista är **Carl Lundqvist**, f. d. öfverste och chef för Kongl. flottans konstruktions-kår, riddare af Kongl. vasa-orden, samt korresponderande ledamot af Kongl. örlogsmanna-sällskapet.

Lundqvist föddes i Carlskrona den 27 December

1802, och blef 1815 antagen till lärling vid Kongl. skeppsvarfvet derstädes. Genomgick derefter graderna såsom elev och under-konstruktör vid Kongl. flottans konstruktions-kår, samt undergick 1823 sjöofficers-examen i Carlskrona. Samma år deltagar han som kommenderad kadett på en expedition med fregatten Fröja i Östersjön; undergick 1824 konstruktions-officers-examen i Carlskrona, samt förordnas 1825 till konstruktions-officers-tjenstgöring, och samma år att förestå konstruktions-informations befattningen, hvilket förordnande fortfor intill början af år 1828.

Befordringarne inom den fåtaliga officerspersonalen vid konstruktions-kåren gick långsamt, och först 1826 erhöll Lundqvist fullmakt att vara sekondlöjtnant. Från sistnämnda år, intill medio af 1829, är Lundqvist kommenderad till eke-utsynings-apterings- och besigtning-förrättningar i Skåne, på Gottland och i Östergöthland.

År 1831 erhåller Lundqvist den för en svensk konstruktions-officer sällsynta befattningen, att, i egenskap af kommenderad konstruktions-officer, åtfölja fregatten Chapman under dess expedition till Brasilien. Expeditionen fortgick under en tid af 11 månader och fregatten afmönstrade först den 10 April 1832.

Följande året kallar Kongl. örlogsmanna-sällskapet Lundqvist till dess ledamot.

1834 blef Lundqvist utnämnd till informations-officer vid konstruktions-kåren; befordras 1836 till premierlöjtnant och emottager följande året Nådigt uppdrag, att i vetenskapligt hänseende besöka marinetablissementerna i england, frankrike och holland. Lundqvist afreste från stationen i Juni månad 1837, och återkom till fäderneslandet först i Juni månad 1839, eller, efter nära 2:ne års frånvaro. 1841 förordnas Lundqvist till chef i Kongl. förvaltningens af sjöärendena konstruktions-kontor, och företager samma år på Nådig befallning en resa till england i vetenskapligt ändamål. 1845 befordras han till

kapten, och den 16 Maj utnämnes Lundqvist till konstruktions-departements-chef i Carlskrona; och kommanderas samma år på ångkorvetten Thor för att närvara vid dess profseglings-expedition i Östersjön.

1848 utnämnes Lundqvist till riddare af Kongl. vasa-orden.

Efter öfversten vid kongl. flottans konstruktions-kår m. m. d'Ailly's afskedstagande år 1852, utnämnes kapten Lundqvist till hans efterträdare; och i 11 år förestår öfverste Lundqvist chefskapet för konstruktions-kåren, eller intill sitt afskedstagande år 1863. Öfverste Lundqvist tillbragte sina sista lefnadsdagar i Oskarshamn hvarest han afsomnade den 3 sistlidne September.

Af personer, som i lifstiden stod i närmare beröring med öfverste Lundqvist, skildras han, som en hederlig, kunskapsrik och vänfast man, som en god familjefader, samt såsom rättvis och hjälpsam emot underhafvande hvilka stodo under hans befäl.

Det sjette och sista namnet på dem af de ledamöter, hvilka Kongl. örlogsmanna-sällskapet under året förlorat, upptages af kommandören i Kongl. norska marinen, hedersledamoten af Kongl. örlogsmanna-sällskapet m. m. **Cort Holtermann Valeur**, som afled i Christiania den 11 sistlidne September.

Kommandör Valeur intog ett särdeles framstående rum bland den norska marinens officerare. Såväl i praktiskt som theoretiskt hänseende var Valeur en sann prydnad för den officers-kår han tillhörde, och en värdig son af det gamla Norge. Under Hans Majestät Konungens sednaste resa till norge, hvilken inträffade samtidigt med kommandör Valeurs sjukdom, hade den sistnämnde glädjen och äran af, att på sitt dödsläger få emottaga ett besök af Hans Majestät, som i hjertliga och rörande uttryck sade

honom sitt farväl, samt tackade honom för allt hvad godt och nyttigt han uträttat inom den norska marinen, både i sin egenskap af officer, som af lärare, skriftställare och varfschef.

Jag beklagar, att jag för närvarande endast ser mig i tillfälle att blott omnämna kommandör Valeurs bortgång, af orsak, att från norge hitföväntade närmare redogörelser för den afidnes verksamhet ej ännu hit anländt, men så fort de komma mig tillhanda, utbeder jag mig äran att inför Kongl. örlogsmanna-sällskapet få, på ett mera omfattande sätt än nu, redogöra för Cort Holtermann Valeurs verksamma lif och hedrande bana.

Anförande i kongl. Örlogsmanna-Sällskapet på högtidsdagen den 15 November 1875. *)

Frågan om utbildandet af sjöofficerare.

Ehuru denna fråga, såsom allmänt erkännes, inom vårt land på sednare tider blifvit löst på ett för våra förhållanden tillfredsställande sätt, så, och då densamma likväl står i nära sammanhang med frågan om bildandet af ett tillräckligt antal dugliga Reserv-officerare för krigstillfällen, bör det icke sakna intresse att bemärka de olika åsigtter, hvilka i denna fråga gjort sig gällande i vårt grannrike Norge, der den stått på dagordningen under de sednast förflutna åren. Den sammanfattning i detta afseende, som jag nu anhåller att få framställa, är grundad på officiella handlingar.

Norska sjökrigsskolans betydliga kostnad, i förhållande till det ringa antal individer som derifrån kom flottan till del, föranledde stortinget att, upprepade gånger begära af Regeringen nya förslag för utbildandet af sjöofficerare. Redan år 1869 nedsattes en komité, hvilken utarbetade förslag till ny plan för skolan; och hufvudsakligen på de af denna komité framställda grunder, uppgjordes en, af Regeringen den 9 Januari 1871 fastställd, plan för sjöofficers-skolan. Sedan 1872 års storting till Regeringen afgifvit en förnyad begäran om framläggandet af en plan, grundande sig på den förutsättning, att officerskåren borde rekryteras med individer från handelsflottan,

*) Af ordföranden, viceamiralen och kommandören m. m. C. A. Sundin, vid presidii nedläggande.

för att der vidare undergå en planmessigt framåtskridande undervisning och öfning, i förhållande till de fordringar, som, för tjenstens olika grader kunde uppställas, nedsattes, på Nådig befallning den 4 Januari 1873, en komité, bestående af: Kaptenen i flottan Ihlen, Stadshauptman Schwartz, Inrollerings-chefen Valeur, Kaptenen i flottan C. T. Petersen, Premierlöjtnanten i flottan Visbeck, Skolläraren Aars samt skeppredarne consul Crawford och Plade Stranger.

Den 6 Oktober 1874 aflemnade komitéen sitt betänkande, dateradt den 11 September, åtföljdt af en, af ledamöterna Valeur, Petersen och Visbeck, afgifven reservation af samma datum.

Hufvudpunkterna i det af komitéens pluralitet afgifna förslag voro följande:

Officerspersonalen indelas i *fasta officerare och sekund-löjtnanter*. Såvida dessa sednare icke vinna anställning i den fasta kåren, skola de, efter 2 års tjenstgöring, återgå till handelsflottan, såsom reserv-löjtnanter, med skyldighet, att, intill slutet af 35:te lefnadsåret, tjenstgöra som löjtnanter i flottan under krig eller då kriget förestår. Vid sjökrigsskolan, som förlägges vid flottans hufvudstation (Horten), sker utbildningen såväl till sekund-löjtnant som till fast officer.

Vid en ålder af högst 19 år, och efter 21 månaders föregående sjötjenst i handelsflottan, (af hvilka dock högst 9 månader kunna tillbringas i hamn) inträder eleven, som måste ha genomgått afgangsexamen från *medelskolan*, efter att ånyo hafva underkastats en *inträdes-repetitions-examen* i språk och matematik, i sjökrigsskolans nedre afdelnings 1:a klass. På 2½ år, hvilka för särskilda fall kunna förlängas till 3½ år, genomgår eleven denna afdelnings 3 klasser, och utnämnes efter afgangsexamen till sekundlöjtnant.

De sednast anställda sekund-löjtnanter kunna intagas i sjökrigsskolans högre afdelning, för att utbildas till fasta officerare, likväl endast till det antal, som i medeltal årligen erfordras till besättande af de i fasta kåren inträffande vakanser. Hvar och en sekund-löjtnant, som har genomgått sjökrigsskolans högre afdelning, hvarest kursen är beräknad att räcka 2 år, och som i examen blifvit godkänd, samt fått goda betyg om duglighet och godt uppförande, samt i det hela taget varit till sjös 18 månader, hvaraf 15 till örlogs, anmäles till anställning som löjtnant i fasta kåren. I sammanhang med denna plan, föreslår komitéens pluralitet, att antalet af nuvarande fasta löjtnanter minskas med en tredjedel, eller, med 16 nummer. De föreslagna sekund-löjtnanterna skulle förrätta den tjenstgöring, som nu tillkommer dessa löjtnanter.

Reservanternas förslag innehåller hufvudsakligen:

Att eleven vid en ålder af högst 17 år, efter föregående 12 månaders sjöfart (hvaraf huru lång tid som helst i hamn) samt undergången afgangsexamen från *medelskolan*, samt efter genomgången *inträdes-repetitions*-examen i språk och matematik, intages i sjökrigsskolans nedre afdelning såsom kadett. På 3 år, hvilka under vissa förhållanden kunna utsträckas till 4 år, genomgår kadetten nedre afdelningens 3 klasser, och utnämnes efter undergången afgangsexamen till reserv-löjtnant med skyldighet att, under 7 år (eller till omkring 27 års ålder) tjenstgöra i flottan under krig, eller då krig förestår. De sednast anställda reserv-löjtnanter kunna vinna inträde som elever i sjökrigsskolans högre afdelning, för att, under en 2-årig kurs, utbildas till fasta officerare. Antalet elever i denna afdelning bestämmes efter medium af det antal, som behöfves för att fylla vakanser inom fasta kåren. Efter genomgången afgangsexamen

men från skolans öfre afdelning, anmäles reserv-officieren att utnämnas till löjtnant i flottans fasta kår.

I sammanhang med ofvanstående förslager, anföres nu hufvudpunkterna i den af Regeringen den 9 Januari 1871 godkända, och för stortinget samma år framlagda, plan för sjöofficersbildningen:

Sjöofficersskolan har tvenne 2-åriga klasser med omkring 6 månaders skolundervisning i land, och 6 månaders praktiska öfningar på exercisfartyg och sjöexpeditioner.

Eleverna antagas vid en ålder af emellan 16 och 18 år, efter att förut ha varit till sjös minst 3 månader. Förutsatt att eleven förut varit minst 2 år i tjenst i sjömilitärkåren, kan han dock vara ända till 23 år gammal.

Alla som söka inträde skola genomgå präfnings-examen, dervid fordringarne ställas lika med dem, som äro föreskrifna för de respektiva klasser af landets allmänna högre skolväsendes real-afdelningar, i hvilka eleverna i *allmänhet* befinna sig vid 16 till 18 års ålder.

Dessutom skola de underkastas en profitur till sjös med ett af flottans krigsfartyg, såvida de icke hafva tjenat i sjömilitärkåren.

Skolans 2 klasser eller afdelningar genomgås på 4 år. Efter med approbation genomgången afgangsexamen, från öfre afdelningen, och efter derpå följande 1 års tjenstgöring som utexaminerad kadett å flottans krigsfartyg eller i land, utnämnes eleven till sekund-löjtnant i flottan.

De sjökrigsskolans elever, hvilka lemna densamma efter att ha genomgått uppflyttnings examen till öfra afdelningen, och som hafva goda betyg om duglighet, äfvensom utexaminerade under-officers-elever, hvilka efter att hafva varit intagna i sjöofficersskolan, och der erhållit den bestämda undervisningen samt genomgått föreskrifven

examen, skola utnämnas till sekund-löjtnanter i flottan, utan fast lön.

Öfver dessa förslag hördes dels kommandon och dels sjöofficers-kåren.

I det utlåtande, som från kommandon, afgafs den 19 sistlidne November, öfver såväl komiterades pluralitets förslag, som öfver minoritetens reservation, förekommer hufvudsakligen följande:

Först gör kommandon korta utdrag af det utlåtande, kommandon den 24 Oktober 1870 afgaf, angående sjökadettkårens organisation, med anledning af den under den 31 Juli 1869 nedsatta komitées betänkande, i hvilket utlåtande kommandon framhåller, dels att den utbildning kadetterna ditintills hade fått, gifvit goda resultater, dels ock, att kommandon beklagade, om någon förändring af sjelfva principen för kadetternes utbildning ägde rum, då de från sjökadett-skolan utgångna officerare i allmänhet kunde, hvad kunskaper och duglighet anginge, ställas vid sidan af hvilken som helst marins yngre officerare. De många förändringar som eget rum vid sjökadett-institutet, hade alla haft sin grund i ekonomiska omständigheter, och 1869 års komitées pluralitet ansåg, att sjöofficersskolan i ännu högre grad än ditintills borde göras till en special-skola; kommandon fann det derföre lyckligt att komitéen icke afvikit från de ditintills följda principer, men i stället funnit ett medel att begagna lärarekrafterna, för såväl i officers-skolan som i de andra sjö-militär-skolorna, på så sätt, att såväl styrelsen och en del af lärarepersonalen, som ock de praktiska öfningarne blefvo gemensamma för dem alla, hvarigenom man kunde hoppas, att anmärkningarne mot skolans dyrhet kunde undanrödjas.

Kommandon betviflade, att den af komitéen uppställda antagnings-åldern, intill 18 år, vore den rätta, äfvensom, att den föreslagna 4-åriga kursen vore tillräckligt lång, för

kadetternas militära utbildning och inhemtandet af de föreslagna kunskapsmåten.

Om samma komitées minoritets förslag, som i hufvudgrunden gick ut på, att, till den fasta officers-kåren, utbilda reserv-löjtnanter från individer ur handelsflottan, hvilka der tillbragt minst 30 månader i utrikes sjöfart innan de fyllt 21 år, och hvilka genomgingo en 2-årig kurs, såväl i land som på sjöexpedition, yttrade sig kommandon: att då det icke, såvidt kommandon hade sig bekaunt, hvarken i Norges egen eller något annat lands flotta, hade varit försökt att rekrytera den fasta officers-kåren från handelsflottan, under den tid då örlogs- och handelsflottorna hade mycket gemensamt, syntes det mycket mindre nu kunna ifrågasättas, då skillnaden emellan de båda flottornas materiel hade blifvit så mycket större, och följaktligen också behovet af special-utbildningen hade blifvit större. Att emot detta rekryteringsätt hufvudsakligen kunde anmärkas, att man icke kunde tänka sig, att örlogsflottans befälspersonal kunde undvara vissa militära egenskaper, hvilka blott utbildas genom en särskild uppfostran, hvilken måste begynna i en tidigare ålder än den af minoriteten föreslagna, vid hvilken individen inom handelsflottan redan utbildat sig under förhållanden, i hvilka fordringarna på disciplin icke äro särdeles stora m. m. Minoriteten hade trott, att man, för de yngste officers-graderna, kunde göra en minskning i *något* af den vetenskapliga utbildning, som fordrades för de högre graderna; kommandon åter ansåg: att man hufvudsakligen borde söka att få officers-kåren rekryterad, utan att minska de fordringar på intelligens och vetenskaplighet, som man ditintills uppställt, och som gjort det möjligt, att, i detta hänseende, konkurrera med andra nationer; men att, om man eftergaf *något*, af den vetenskapliga uppfostran för de lägre graderna, skulle detta komma att visa sig i de högre, hvilka skulle rekryteras från de yngste. Efter

att hafva visat, att kostnaden för det af minoriteten föreslagna uppfostringssättet blefve större, och att, avancesments-förhållandena i fasta kåren, derigenom icke blefve förbättrade, slutar kommandon med att förklara: att den icke trodde, att man, genom att följa minoritetens förslag, kunde vänta, att få flottans officerspersonal rekryterad från handelsflottan, och icke heller, att det skulle medföra någon fördel om så kunde ske, vare sig i afseende på, att derigenom erhålla en effektivare officers-kår eller besparing på statsbudgeten.

Hvad den af 1873 års komités pluralitet framlagda plan beträffar, yttrar sig kommandon, efter att först hafva visat hurusom denna, i väsendtliga punkter, skiljer sig från 1869 års komités minoritets förslag, hufvudsakligen följande:

En reserv-löjtnant, utbildad enligt den häröfvan af pluraliteten föreslagna plan, skulle utan tvifvel kunna göra skäl för sig, då han blef inkallad i krigstid, och sjöförsvarets befälspersonal skulle erhålla en beaktansvärd tillväxt, genom män med sådan utbildning. Men finnes det någon sannolikhet för, att en sådan reserv-officers ställning kommer att blifva eftersökt? Tillbjuder denna ställning någon sådan fördel, att man kan vänta sig att skolan blir eftersökt för reserv-officers-ställningens skuld? Värneplikten tynger så litet på de sjöfarande, att man kan lemna den åsido vid betraktandet af ofvanstående frågor.

Man fordrar, att en ung sjöman med goda anlag, och hvilken förutsättes tillhöra de bättre lottade samhällsklasserna — skall öfvergifva sin förbindelse med handelsflottan i omkring 5 år, under hvilken tid han visserligen åtnjuter någon lön, men icke större, utan snarare mindre, än den han kunde haft i de befattningar, han skulle hafva uppnått inom handelsflottan. Genom att qvarstanna i denna sednare, skulle han under dessa 5 år, om han är

duglig, redan hafva arbetat sig upp till fartygs-befälhavare, helst om han fortfarande blifvit kvar i samma rederis tjenst, der han varit lång tid nog för att blifva känd. Har han deremot varit 5 år i örlogsflottans tjenst, och derefter återgår till handelsflottan, är han der utan förbindelser, och de egenskaper, han förvärfvat speciellt i örlogsflottan, torde knappast, från handelsflottans synpunkt, gälla hvad en annan har förvärfvat speciellt i handelsflottan under samma tidrymd. Han måste då börja på nytt att skaffa sig förbindelser, och kommer alltså sednare fram till sin egentliga lefnadsuppgift, genom att hafva varit i örlogstjensten. Dertill kommer, att han har skyldighet att tjenstgöra i krig, ända till dess han är 35 år gammal; detta är icke till hans fördel då han jemföres med en annan, som icke har denna skyldighet.

Är då utsigten till att blifva fast officer sådan, att skolan derföre kan blifva eftersökt?

Erfarenheten har redan visat, att osäkerheten om anställning i den fasta officers-kåren orsakade minskning i ansökningarne till sjökadett-institutet, då det likväl fanns större chancer för eleverna att blifva officerare; när nu, efter komitéens förslag, blott hvar 5:te elev af skolans nedersta afdelning kan antagas blifva fast officer, torde man snart få göra samma erfarenhet, i det, att det kommer att visa sig att skolans nedre afdelning icke får flere elever, än just nått och jemnt så många, som kunna vänta sig att blifva fasta officerare; men dermed stode man på samma punkt som förut, och af reserv-löjtnanter fick man inga. Är det då att förvänta, att förhoppningen om en mera soignerad uppfostran, skulle göra den mera eftersökt?

Då navigations-elev-klassen upprättades, i afsigt att dana unga sjömän till dugliga navigatörer för handelsflottan, och hvilka skulle vara sjelfskrifna till månads-löjtnanter i krig, anmälde sig visserligen några få, större

delen unga, och antagligen icke af egen öfvertygelse; men redan efter 2 eller 3 års förlopp, upphörde ansökningarna helt och hållet och klassen indrogs. Förhållandena hafva knappast förändrat sig, och skulle det så vara, är det snarare i den riktningen, att handelsflottan, hvars framsteg under sednare åren varit utomordentligt stora, har fått större erfarenhet deri, att den är sig sjelf nog och går raskt framåt som den är.

Kommandon är derföre af den öfvertygelsen, att reserv-officers-ställningen icke kommer att blifva eftersökt:

- 1:o. Derföre, att ingen, utan att vara nödsakad dertill, vill underkasta sig militäriskt tvång, då ingenting är att derigenom vinna.
- 2:o. Derföre, att den unge och framåtsträfvande sjömannen, hastigare når sitt lofnadsmål, genom att kvarstanna i handelsflottan, än genom att emottaga en tillfällig anställning i örlogsflottan.
- 3:o. Derföre, att erfarenheten har visat, att handelsflottans personal, endast nödfallsvis, söker anställning i örlogsflottan.

Med afseende på utbildningen till fast officer synes det, som om komitéens pluralitet, under öfvervägandet af det lämpligaste sättet att utbilda reserv-löjtnanter, hade förlorat ur sigte, hvad som, enligt kommandons åsigt, är det viktigaste, nemligen: den fasta officerskåren.

För att få plats för de sekund-löjtnanter hvilka skulle göra 2 års tjänst, innan de öfvergå till reserv-löjtnanter, föreslås att minska fasta löjtnanternas antal med en tredjedel; men hvarje minskning af den fasta personalen komme, enligt kommandons åsigt, att blifva så skadlig, vid utbrottet af ett krig, att kommandon på det bestämdaste vill uttala sig emot en sådan.

Kommandon visade i sitt utlåtande öfver förra komitéens förslag, huru otillräcklig den nuvarande officers-

kåren vore, helst om behovet för torpedoväsendet, och för de till en styrka af öfver 6,000 man uppgående sjödistrikts-trupperna och kadettväsendet dervid toges med i betraktande.

Efter den uppgift, som blifvit förelagd komitén att utarbete en plan, under förutsättning af officers-kårens rekrytering från handelsflottan, kan det synas, att fordringarna på den sjöfart, som bör föregå inträdet i skolan, icke kunnat sättas lägre än 21 månader, då individerne i annat fall, knappast kunna sägas tillhöra handelsflottan; men denna sjöfartstid, som kan anses lämplig för utbildandet af reserv-löjtnanter, då den kommer dem till godo igen, vid återinträdet i handelsflottan, får en helt annan betydelse, när det gäller frågan om utbildandet af fasta officerare. Ett par års afbrott af allvarliga studier, i åldern emellan 15 och 19 år, kan göra det ganska vanskligt att återbörja studierna.

De 21 månaders sjötjänst eleven gjort, har oftast bestått i underordnade göromål, och den praktiska duglighet han derunder inhemtat, skulle han likaväl kunnat förvärfva på ett örlogsfartyg, under god vägledning, hand i hand med den theoretiska undervisningen.

Den nya krigsmaterielen, komplicerad som den har blifvit, i alla riktningar, fordrar, att sjöofficers-bildningen i högre grad än förut, ställes på en vetenskaplig grund; i andra länders flottor, har också på sednare tider nödvändigheten häraf gjort sig gällande, och man har på åtskilliga sätt sörjt för officers-utbildningen i vetenskaplig riktning.

Kommandon tror icke att man bör uppställa såsom fordring, för inträde i fasta officers-kåren, att hafva tillbragt ett par år i koffardi-tjänst, i en ålder då eleven just är som bäst mottaglig af den vetenskapliga utbildning, som blifvit så högst nödvändig för den fasta officerskåren.

Den af pluraliteten framhållna fördelen, af bättre avancements-förhållande inom den fasta officers-kåren genom dess förminskning, har, enligt kommandons mening, af minoriteten, på ett tillfyllestgörande sätt blifvit mot-sagd.

Under det att sålunda, enligt kommandons åsigt, det är högst tvifvelaktigt, om man efter pluralitetens förslag kan vänta ansökningar till reserv-officers-beställningarne, kommer den fasta officers-kåren att lida minskning i numerisk styrka; icke vinna någon förbättring i avancements-förhållandena, och de fasta officerarne komma för sent fram i sin vetenskapliga utbildning.

Rörande den af 1873 års komités minoritet föreslagna plan yttrar sig kommandon:

Minoriteten har föreslagit blott 12 månaders förutgången sjöfart, dervid anförande: att det härvid hufvudsakligen gäller att försäkra sig om, att hos aspiranten funnos anlag att blifva en duglig sjöman.

Men detta kan svårligen vara meningen med den för komitén fastställda förutsättning: att "officers-kåren bör rekryteras af individer från handelsflottan". — Snarare bör med individer från handelsflottan förstås sådana, som, genom en längre tids sjöfart, grundlagt såväl sjömans-duglighet som allmän utbildning, för att på en förhållningsvis kort tid tillägna sig de kunskapsmått, som erfordras för att förrätta löjtnants tjänst i allmänhet, och för att med lätthet kunna göra sig skicklige, och få advancement i de högre officersgraderna. Såvida kommandons uppfattning är riktig, har hvarken pluraliteten eller minoriteten af komitén löst uppgiften. En ung sjöman med 21 månaders sjöfartstid, kan knappast anses tillhöra handelsflottan — ännu mindre en, med endast 12 månaders. Då minoriteten antagligen, såsom grund för nedsättandet af sjöfartstiden, erkändt vigten deraf, att sjöofficers-utbildningen påbörjas vid en så ung ålder som möjligt, äfven-

som vanskligheten af att fortsätta undervisningen efter ett längre afbrott, hade det varit lyckligare, om minoriteten, på just dessa skäl, föreslagit t. ex. 3 à 4 månaders förutgående sjöfart, som man hittintills har funnit tillräckligt lång för anlagens prövande.

Minoritetens förslag, att genom en 3-årig kurs utbilda reservlöjtnanter, med skyldighet att göra tjänst vid krigstillfällen omkring 7 år, fordrar icke en förminskning af fasta officers-kåren; men det är tydligt, att en reservlöjtnant med endast 3 års utbildning måste stå tillbaka för en med 5 års; — om man derföre har valet, skall detta otvifvelaktigt utfalla till fördel för pluraliteten.

Men, då såsom förut är visadt, sannolikheten att få reservlöjtnanter med 5 års utbildning är ganska liten, torde minoritetens förslag vara att fördraga, förutsatt, att sannolikheten vore större, att efter detsamma erhålla reservlöjtnanter. Ty det kan icke nekas, att äfven reservlöjtnanter, utbildade efter minoritetens förslag, skulle medföra en beaktansvärd tillökning i flottans befälspersonal, på samma gång detta förslag har fördelen af, att icke nödvändiggöra en minskning af den fasta officers-kåren.

Utsigten till att blifva fast officer är den samma efter båda förslagen; och ansökningarne till skolan, enligt minoritetens plan, torde inskränka sig till så många, som vänta sig att blifva fasta officerare. Skulle kommandons åsigt i detta hänseende vara oriktig, kunde sådant lätt utrönas, om man gjorde ett försök med att inrätta en egen klass vid sjökrigsskolan, endast för utbildning af reservlöjtnanter.

Efter att slutligen hafva omnämnt svårigheten att bedöma kostnaderna, förbundna med de olika förslagerna, anför kommandon:

Enligt hvad sålunda blifvit anført, och åberopande hvad kommandon i sitt förra utlåtande om sjöofficers-

bildningen uttalat, vidblifver kommandon den plan, som för närvarande är gällande; denna är öfverensstämmande med de grunder, som i landets egen, likasom i andra flottor, hittintills har gjort sig gällande, och den är utarbetad af män, hvilka, genom längre tids sysselsättning med sjöofficers-utbildningen, utgöra en borgen för, att de hafva sett saken från rätta sidan. För såvidt kommandon har kunnat erfara, har den äfven flottans sympatier för sig, och om äfven den kan hafva en enda motståndare, nemligen: sednaste komités ordförande, hvars mening, till följd af en längre tids förbindelse med handelsflottan, tvifvelsutan kan hafva sin vikt, då fråga är att från densamma rekrytera örlogsflottan, synes det likväl kommandon, som om den allmänna tankan inom flottan bör sättas högre, då den är understödd af dem, som, i en följd af år, befattat sig med sjöofficers-utbildningen.

I det utlåtande, som från "sjömilitärkåren" afgafs, öfver föreliggande ämne, påpekas först den städse ansedda nödvändigheten, att, synnerligen för skärgårdsflottan, kunna använda ett icke ringa antal kompletterings-officerare (reserv-officerare eller månads-löjtnanter) hemtade från handelsflottan. Då fordom denna befälspersonals utbildning endast fordrade en undervisningskurs af helt kort varaktighet, har sjökrigsmaterielen så småningom undergått en sådan förändring, att det för närvarande måste anses nödvändigt, att för de blifvande kompletterings-officerarne genomgå en militärisk utbildningskurs af minst 1 års varaktighet. Kåren anser derföre, att det blir nödvändigt upprätta en militärskola, såväl för dem, hvilka skola öfvertaga befälhafvarettjensten i de lägre graderna (kompletterings-officerare), som för dem, hvilka komma att utföra den högre ledningen (de fasta officerarne). Den tanken ligger väl nära tillhands, att dessa båda skolor böra vara förenade, men kåren anser dock, att på sätt, genom Kongl. beslutet af den 9 Januari 1871,

om planen för sjöofficersskolan är bestämdt, en förening af begge skolorna hvarken är ändamålsenlig, ej heller är den nödvändig. För denna åsigt anföres hufvudsakligen samma skäl som kommandon anført, angående nödvändigheten af speciel uppfostran för fasta officerskåren, och tidigt inträde i densamma, samt de tillfredsställande resultat som vunnits, genom de hittintills följda grunderna för sjöofficerares utbildande. För att, på bästa och billigaste sätt, nå målet, föreslår den i stället, att tillöka antalet underofficers elever så mycket, att det blir tillräckligt, både till att fylla behovet af såväl underofficerare, som kompletterings-officerare för skärgårdsförsvaret, hvartill då äfven bör räknas monitorer och minväsendet.

Evad de mera sjögående fartygens behof af kompletterings-officerare angår, så antages detta kunna fyllas derigenom, att ett större antal elever lemnas tillträde till den, för fasta officerares utbildning, inrättade skolan, än det som nått och jemnt behöfves för att rekrytera fasta officerskåren. I brist på ansökningar till inträde i denna skola, föreslås, att erbjuda ett visst antal elever understöd, kåren anser derföre vara otvifvelaktigt, att man erhåller större garanti för duglighet inom hela officerskåren, då man vidblifver att utbilda de fasta officerarne på samma sätt som förut, än om officerarne utbildas efter den plan, som 1873 års komités pluralitet framlagt.

Hufvudsakligen på samma skäl som af kommandon anförts, afstyrker kåren jemväl antagandet af 1873 års komités minoritets förslag, och slutar med att uttala såsom sin mening, att den, enligt Kongl. beslutet af den 9 Januari 1871, fatställda plan bör följas, dock med den modifikation, att tillträde till skolan lemnas för så många elever, som, dertill hafva håg, och som lokalen och andra förhållanden i land och till sjös medgifva. De-

departements-chefen anförde vid ärendets föredragning i statsrådet hufvudsakligen följande:

Vid de blifvande sjöofficerarnes uppfostran och utbildning bör läggas särdeles stor vikt derpå, att den fasta officers-kåren bibehålles vid tillräcklig storlek, samt att kåren rekryteras med individer, som icke allenast äga den största möjliga fack-utbildning, utan äfven i fullt mått äga den allmänna bildning, utan hvilken ingen kan anses duglig till högre befälhafvare. — Härefter åberopas, hvad departements-chefen i underdånighet föredrog den 27 December 1870, angående sjöofficersskolan och sjömiliter-kåren, nemligen: att fordringarne på de norska sjöofficerarnes theoretiska bildning, icke på något sätt bör ställas lägre än ditintills, utan ständigt höjas och hållas på en lika hög ståndpunkt, som i någon annan marin. Just i detta hänseende hafva de mindre staterna det största behovet, men äfven lättast att kunna följa med. — Stora mariner kunna, likasom stora arméer, låta sig nöja med, att blott en mindre del af deras fasta officerspersonal har erhållit en större theoretisk utbildning; men i mindre mariner fordras denna i förökad grad hos alla. I sann intellektuel utbildning kan en liten stat mäta sig med de största, och det är på denna, i förening med en noggrann lokalkännedom, den förnämligast bör grunda sitt försvarsväsende.

Kostnaderna för denna utbildning är försvinnande liten, mot de öfriga utgifter hvarje försvarsväsen kräfver. Derefter ingår departements-chefen i granskning af de framställda förslagen, och anmärker till en början, att vid båda plan-utkast, principen af officers-kårens rekrytering från handelsflottan, icke fått en så utsträckt tillämpning, som antyddes i det af 1869 års komités minoritet afgifna yttrande, hvilket föranledde stortingets militär-komité att föreslå tinget begära ifrågavarande plan. — Detta erkännes äfven af komiténs pluralitet då den säger att

“sakens utredning i alla dess detaljer har måst föranleda till icke ringa afvikelse från det lösa utkast, hvartill den omnämnda, 1869 års komités minoritet måst inskränka sig“. För såvidt nemligen i denna minoritets utlåtande ligger den tanken, att man till de fasta officerarnes utbildning skulle kunna draga nytta af den kunskap, erfarenhet och praktiska duglighet, som antages att finnas hos handelsflottans befälspersonal, så finner man, att denna tanka — sannolikt till följd af förhållandenas ofafvisliga kraf — blifvit öfvergifven af den år 1873 nedsatta komité. Ty de elever hvilka, enligt komitérades plan, genomgå hela kursen för anställning som fast officer, synas icke vid sin utnämning till fast löjnant, medföra någon erfarenhet såsom befälhafvare i handelsflottan, lika litet, som en sådan erfarenhet, till följd af förslaget, kan tillflyta de högre fasta officers-beställningarne. Särskildt bör anmärkas, att reserv-officers institutionen icke af komitéen föreslås att bildas så, att genom fortsatt tjenstgöring och utbildning, från densamma kan avanceras upp i de högre officersgraderna, hvilken anordning var antydd af 1869 års komités minoritet. Deremot har pluraliteten i sitt förslag sökt att skaffa de blifvande sjöofficerarne någon, från handelsflottan, hemtad öfning i underordnad ställning, hvilken dock icke sträcker sig längre, än till hvad som enligt författningarne, fordras af en halfbefaren matros, detta dock på bekostnad af fördelen derutaf, att undervisningen i sjökrigsskolan, utan alltför långt afbrott, anknytes till elevens förberedande skolundervisning. Men äfven efter pluralitetens förslag, kommer dock 2½ år att förflyta, emellan afgangen från medelskolan och intagandet i sjökrigsskolan. Denna långa mellantid, tillbragt i en ställning, i hvilken antagligen liten tid lemnas vederbörande, att, under tillbörlig vägledning, söka bibehålla hvad i medelskolan blifvit inhemtadt, måste i allmänhet hafva till följd, att eleven sättes betydligt tillbaka i kunskaper.

Han är dessutom vid 19 års ålder, efter det långa afbrottet, ovan vid en ordnad skolundervisning, och, såsom är antydt, efter all sannolikhet intagen i sjökrigsskolan med en svag underbyggnad. Man kan sålunda befara, att, i synnerhet om frågan icke gäller ovanligt begåfvade och kraftfulla elever, såväl allmänbildningen, som fack-utbildningen kommer att blifva klen, genom den föreslagna anordningen.

Enligt 1871 års plan, fordras en ålder af, från 16 till 18 år, för att kunna intagas i sjöofficersskolan. Denna sistnämnda ålder, hvilken är uppställd såsom maximum, torde redan vara hög nog. Men härvid bör anmärkas, att vid denna ålder det blott fordras 3 månaders sjöfart, och dervid tillika är bestämdt, att kunskapsfordringarne vid inträdes-examen i skolan äro ställda i öfverensstämmelse med dem, i den högre skolans real-afdelningars respektive klasser, deri eleverne, efter vanligheten äro i åldern från 16 till 18 år. Eleven skall sålunda, enligt detta förslag, vara i besittning af högre förbildning vid inträdet i sjökrigsskolan, än efter 1873 års komités pluralitets förslag, och det skall således äfven blifva för honom lättare att inhemta den militära fack-bildningen i denna skola, likasom det är antagligt, att han, vid afgången från skolan och anställningen som officer, innehar en större allmän bildning — ett förhållande — hvilket äger icke liten vikt för män, hvilka längre fram skola intaga platser såsom högre befälhafvare.

Departementschefen tillägger, att han väl icke underkänner vigten för den blifvande sjöofficeren af den sjömansutbildning, som erhålles genom 21 månaders handelssjöfart, äfven om den inhemtas i en underordnad ställning, men att hvad derigenom vinnes, torde dock icke uppväga de betänkliga olägenheter som deraf följa, med afseende på sjöofficerarnes utbildning. Naturligtvis måste någon säkerhet finnas därför, att eleven äger lust och

anlag för sjön, innan han intages i sjökrigsskolan, men dertill erfordras icke så lång prøfvotid, som den af pluraliteten föreslagna.

I öfrigt instämmer departementschefen med kommandon, i afseende på osannolikheten deraf, att unga sjömän skulle vid 18 eller 19 års ålder vilja uppoffra 5 år för en militär-uppfostran, då utsigten att blifva fast officer är så liten, som den pluralitetens förslag erbjuder, och då de dertill i allmänhet blott kunna påräkna att blifva reservlöjtnanter.

I afseende å frågan om minskning med $\frac{1}{2}$ af nuvarande löjtnantsgraden i fasta kåren, för att derigenom bereda tillfälle för de föreslagna sekundlöjtnanterne att göra 2 års tjänst, instämmer jemväl departementschefen hufvudsakligen i hvad kommandon och sjömilitär-kåren anført, och tillägger: att man dervid måste taga i betraktande, att den sednare tidens sjökrigsmateriel ställer höga fordringar på sjöofficerarnes militär-vetenskapliga utbildning, och att förhållandena sannolikt gör det till en nödvändighet, att, i den mån landets ekonomiska ställning gör det möjligt, gifva sjöförsvars-materielen en ytterligare utveckling. Men för ett verksamt användande af materielen vid krigstillfälle, är det af största vikt, att icke en alltför stor brist på fasta officerare visar sig vid dess handterande. Blott sådana officerare, som mottagit en fullständig vetenskaplig uppfostran, kunna med tillräcklig sakkunskap fylla de högre posterna inom flottan, och vid de talrika vakanser som i krigstid måste förutsättas uppstå, är det de lägre officerarne från fasta kåren som avancera upp till de ansvarsfullare befattningarne.

Inskränker man de fasta officerarnes antal icke obetydligt, och använder i deras ställe reservofficerare med en väsentligen mindre utbildning, kan lätt i krig inträda en betänklig brist på fullt utbildade officerare, hvarigenom stora vanskligheter beredas för ett kraftigt för-

svar. I krigstillfällen finnes der dock naturligtvis alltid, vid sidan af de fasta officerarne, plats för användandet af ett betydligt antal dugliga reserv-officerare, i befattningar hvilka passa för deras utbildning.

Emot det af pluraliteten anförda skäl för minskningen af fasta kåren, att derigenom skulle åstadkommas bättre avancements-förhållanden, anför departementschefen, att åldersförhållandena, synnerligen för löjtnants- och kaptens-graderna, visserligen genom en sådan reduction komme att visa sig fördelaktigare, än hvad nu är fallet, deremot kan han icke finna, att den föreslagna minskningen kan medföra någon märkbar förbättring i de högre gradernas åldersförhållanden.

Det måste naturligtvis betraktas såsom en fördel, i det af pluraliteten gjorda förslaget, att, under förutsättning af tillräckligt antal sökande, det finnes ett stort antal (5 för hvarje nummer) att välja på vid antagningen af elever i skolans öfre afdelning.

Slutligen ligger förslagets egentliga styrka i den starka organisation, som det gifver reserv-officers-institutionen, men å andra sidan ligger också sannolikt häruti ett väsendtligt skäl att antaga, det ansökningarne till skolan blifva få. Såsom kommandon anmärkt, synes för öfrigt reserv löjtnants-institutionen hafva erhållit sin stora styrka på den fasta officerskårens bekostnad.

Beträffande minoritetens plan, anmärker departementschefen:

Denna plan förutsätter 12 månaders (halfbefarenhets grad) såsom vilkor för inträdet i skolan. Minoriteten synes således, i ännu högre grad än majoriteten, hafva tagit i betraktande vanskligheten af ett långt afbrott i skolundervisningen. Ehuru departementschefen icke kan lägga så liten vikt vid de 12 månadernas förutgående sjöfart, som minoriteten sjelf synes hafva gjort, och som kommandon föreslog att nedsätta till 3 å 4 månader,

tror dock departementschefen, att fördelen af den längre sjöfartstiden, icke uppväger olägenheterna af det långa afbrottet i skolundervisningen.

I likhet med hvad ofvan för pluralitetens plan är anmärkt, anses minoritetens förslag medföra fördelen af ett stort antal att välja på, vid antagandet af elever i skolans högre afdelning, äfvensom, att flottans befälspersonal derigenom erhöle ett antal väl utbildade reserv-officerare — allt under förutsättning att skolan blefve besökt.

Vid båda förslagen göres för öfrigt den anmärkningen, att utgifterna därför blifva icke obetydligt större, än för tidigare förslag; men departementschefen anser likasom komitén, att vid denna omständighet icke bör läggas någon särdeles vikt, om man kan erhålla fördelen af att få en duglig reserv-löjtnants-klass.

På grund af hvad sålunda blifvit anført, anser departementschefen, att ingen af de af komitén framlagda förslagen, i den form i hvilken de nu föreligga, har sådana fördelar vid jemförelse med den 1871 fastställda planen, att de böra föredragas framför denna.

Några tankar i Sjöförsvarsfrågan. *)

Det är icke längesedan, som, inom detta sällskap, ramfartygens egenskaper utvecklades, och flera exempel ådagalades på dessa fartygs kraftfulla egenskaper; äfvensom återgafs åtskilliga, i andra länder, offentligen uttalade åsigtter om "rammars" stora användbarhet och nytta under krig, likasom erfarne fackmäns förutsägning: att det kan finnas ringa tvifvel om, den framstående rôle som "rammar" skola spela i nästa sjöstrid.

Och som frågan om denna sorts fartyg är för vårt lands sjöförsvär, af så maktpåliggande natur och af den högsta vikt, så var det föga uppmuntrande erfara, att då det i vårt land gjordes förslag om medel till byggande af ett ramfartyg, denna proposition snarare tycktes uppskrämma, än tillvinna sig sympati.

Visserligen hörde man icke "rammens" goda egenskaper förnekas, men man sysselsatte sig obetydligare med sjelfva princip- och hufvudfrågan, än med en del till saken hörande detalj-förhållanden. Icke eller kan man säga, att det var till följd af bristande intresse för sjövapnet; ty det intresse hvarmed svenska folket följer sjövapnets utveckling, måste man med glädje erkänna vara år från år stigande, men det är dock icke ännu fotadt på någon så stadgad öfvertygelse, att det fritt kan verka i ock för hufvudmålet, utan splittras och upplöses, emot de många menings-idéer och strider om delar

*) Anförande i Kongl. örlogsmanna-sällskapet på högtidsdagen den 15 November 1875, af ordningsmannen, Kommendören och Riddaren m. m. Grefve A. R. Cronstedt.

af det hela och detalj-bestämmelser, som så ogerna lemnas till fackmännens afgörande.

Ordet "ram" var knappast uttalat, förr än likasom en panisk skrämsel uppstod, att i och med detsamma vi erhöilo ett sådant fartyg, återupplifvandet af "stora flottan" skulle börja.

Det förefaller som denna strof "stora flottan" uti tal och skrift verkar såsom ett hemskt spöke på flertallet, och få hafva törhända icke gjort sig reda för, hvaruti det fruktansvärda egentligen består.

Dessa ord: "stora flottan" äro ingenting annat, än en hos oss qvarstående, från passerade tider, ofta använd fras, alldeles utan dess premitiva betydelse, under nuvarande förhållanden, och kan svårligen vinna någon tillämpning under vårt sträfvande efter att erhålla ett efter landets förmåga starkt kustförsvär; grunden och principen för dessa bemödanden är och har länge varit erkänd och under utöfvande, men ändå synes man icke vilja upphöra med att nyttja denna fras "stora flottan" såsom en hägrande bild, som verkar till begreppens oredande och intressets hämmande.

Förslaget att öka vår obetydliga flotta med ett kraftfullt fartyg, innebär väl icke något, hvaröfver man skulle behöfva vara rädd för; och utan tvifvel äro "rammar" för närvarande, de verksammaste och ändamålsenligaste fartyg vi kunna lägga oss till, i och för våra kusters värnande, fiendtliga transporters och convojers skadande och oroande, samt skyddandet af egna sådana.

Svårligen skulle man väl med grundade skäl kunna säga, att Sverige ägde en stor flotta, äfven om vi kunde rusta 3 à 4 "rammar" samt 40 à 50 tidsenliga svårare kanoner å mindre fartyg; men en sådan styrka, vore dock ganska aktuingsbjudande, och skulle tvinga en fiend-

de som ville anfälla oss, att vara försedd med ett så stort antal kanoner och fartyg, att försök i denna riktning icke alltid och när som helst kunde hafva sig så lätt, emedan det måste föregås af ganska starka rustningar.

Vi äga redan vid flottan 20 st. svårare kanoner å våra fartyg, och med detta supplement till 3 å 4 ramar, samt ytterligare 20 å 30 grofva kanoner, i likartade fartyg som vi hafva eller ändamålsenliga andra, skulle vårt land för en lång tid vara väl rustadt till sjös. Och hela denna materiel torde med sannolikhet kunna åstadkommas för 25 å 30 millioner kronor. I sanning obetydliga summor för vår nation, emot de fördelar som dermed skulle vinnas, och hvilka medförde en starkare sjelffillit, ett politiskt höjande, samt större trygghet och tillförsigt bland kustbefolkningen.

Ty det kan tagas för alldeles säkert, att när den olyckan vederfares oss att få krig, så komma genast inom våra landamören att höras, ropen: hvar finnas våra krigsfartyg! till skyddande af våra egodelar, oss sjelfva, våra transporter och convojer! och då, kunna vi icke uti ett nu, skapa fartyg och kanoner, ej heller dem som skola sköta desamma, äfven om flerdubbla antalet millioner med nöje erbjödös och stodo till tjänst.

Men den goda viljan och det vexande intresset får icke luft, och har svårt, när nöden icke står för dörren, att forcera sig fram, kastande alla omständigheter af mindre vikt öfver bord, under tiden då frihetssinnet äfven uppenbarar sig uti ett obilligt, ett kortsynt klander öfver nästan alla styrelsens åtgärder, äfven de välmentaste och äfven de helsosammaste. Det är ett åskväder, samladt under den djupa fredens qvalm, må det

hafva en öfvergång, och upplösa sig i ett välgörande regn; och heldre än liknöjdhet och försoffning, hvilket leder till förderf, är att föredraga om äfven regnet vore af blod; ty med blod har beseglats ära och fosterlandskärlek, och blod har ofta omdöpt menskligheten till nyare och skönare tider, förbättringar och förädlingar.

81-tons kanonen. *)

(Ur engelska tidskriften »Engineering».)

Ett viktigt arbete afslutades tillfredsställande sistlidne Fredag i det att, en 81-tons kanon bestod en lycklig pröfning i Woolwich.

Det är nu omkring 16 månader sedan konstruktionen af detta sista tillägg uti vårt svåra artilleri börjades vid de Kongl. kanonverkstäderna, och det länder departementet till mycket beröm, att kanonen så tillvida har i hvarje afseende uppfyllt icke blott konstruktörernas förhoppningar utan äfven förutsägelser.

Man började tillverkningen af detta slags kanon icke utan mycken öfverläggning, och dess konstruktion har steg för steg med oro blifvit afvaktad. Det är sannt, att kanonen blifvit tillverkad efter samma princip som 35-tons kanonen och dess klass, nemligen: Fraser- eller Woolwich-systemet, men öfverlägsenheten af dennes storlek och vikt, jemförd med dess föregångare, nödvändiggjorde, vid hvarje stadium, betydliga tillägg och förändringar uti dåvarande materiel och maskineri, hvarvid särskildta ritningar härför måste uppgöras. Likväl öfvervunnos lyckligt alla svårigheter, och det är tillfredsställande att genom resultaterna känna, att vi äro i besittning af ett vapen af ovanlig beskaffenhet.

Då emot slutet af förlidet år en genomskärningsritning jemte detaljbeskrifning öfver denna kanon blifvit

*) Utdrag af ett anförande i artilleri, på Kongl. örlogsmannasällskapets högtidsdag den 15 November 1875 af kommandörkaptenen m. m. C. J. F. Kafé.

framställd, behöfva vi icke numera än omnämna de hufvudsakligaste dimensionerna för våra läsare.

Kanonens hela längd utanpå godset är 26 fot 9 tum; *) dess största diameter 6 fot utanpå tapptuben och dess minsta vid mynningen 25 tum.

Loppet är 24 fot långt och har för närvarande en kaliber af 14 $\frac{1}{2}$ tum, denna skall slutligen ökas till 16 tum, sedan en serie af försök blifvit utförda med den nuvarande diametern.

Kanonens 11 refflor enligt det vanliga Woolwich-mönstret, d. v. s. med en stigning från 0—1 på 35 kaliber. Den inre tuben är gjord af Firths-stål och omslutes af 5 smidda jerntuber, samt har ett kammarstycke af stål, skruvadt uti den inre jerntuben tätt intill ståltuben.

För närvarande väger kanonen nära 82 tons, men sedan den slutliga uppborrningen blifvit verkställd, kommer dess nominela vikt att utgöra 81 tons.

Sedan kanonens lopp blifvit förstorat, är det antagligt att laddningen kommer att utgöra 300 \mathcal{E} och projektilen att väga 1,650 \mathcal{E} ; men detta äro saker, som, endast genom försök, framdeles komma att bestämmas, ehuru man tror, att viktarna ej mycket skola variera ifrån de här uppgifna.

Lavetten, som särskildt blifvit konstruerad för denna kanon, är af jern och väger 40 tons. Den består af en slags släda ställd på ett par 6-hjulade "Bogies" (eller s. k. björnar). Axlarna till dessa sednare sitta uti s. k. *jernblock*, framför och bakom hvilka äro fjädrar, sammansatta af en mängd kautschuucks-skifvor omvexlande med tunna stålplåtar ställda vertikalt.

Ändamålet med dessa fjädrar eller dynor är att

*) Mätt och vichter äro engelska.

minska den första svåra stöten eller ryckningen på lavetten vid rekylen.

Likartade fjädrar äro placerade framför och bakom kanonens tappar, så väl som i en horizontal ställning under dem, och göra samma tjänst som "Bogies" axelfjädrar.

The "Bogies" äro försedda med hvar sin kraftiga broms-inrättning, som ansättas på hvar sin sida om lavetten.

Kanonens liggande uti denna lavett, placerades på ett par jernvägs-skenor midt framför sitt prøfvomål på 200 fots afstånd. Jernvägsskenorna resa, från den punkt der kanonen affyras, till 35 yards rätt bakom, med en stigning af 1'—40', slutande derefter med en hastigare eller större stigning, för att fullkomligt hämma rekylen, i den händelse kanonen skulle rekylera utöfver, eller bortom den mindre stigningen.

Målet bestod af en sandvall omkring 60 fot tjock, med en 75 fots jordvall som stöd bakom, genom hvilket mål det ej är troligt, att en cylindrisk jernkula någonsin skall kunna genomtränga, äfven om affyrad från en 81-tonns kanon.

Kanonens laddades från en flyttbar vagn, på hvilken en mindre kran var anbragt. Krutladdningen upphissades liggande i en kopparform (cradle) och projektilerna uti stroppar.

Hastigheterna uttogos förmedelst 2:ne metall-tråds-kärmar, som genom elektricitet stodo i förening med en chronograf, hvilken sköttes af major Noble, hvars namn är väl känt genom de experimenter, som han utfört i denna riktning.

Trycken togos vid stötbotten och vid projektilens bas med tryck-mätare; den vid stötbotten insattes samtidigt med krutladdningen, och den vid kulan fastkrufvades i centrum af dess bas. Vid basen af hvarje pro-

jektill var fästad en skifva af kanon-metall, med tjockare kanter och af samma diameter som kulan. Denna skifva är gasens hämmare, som vid skottlossningen utvidgar sig i kanonens lopp och refflor, och som, genom att hålla gasen tillbaka, förekommer frätning i refflorna. Dessa gas-hämmare verkade förträffligt när de passade väl in uti refflorna.

Första skottet affyrades med en laddning af 170 \bar{w} "pebble"-krut, d. v. s. krut, hvars korn, hvart och ett, vägde nära $\frac{1}{4}$ \bar{w} .

Detta är helt enkelt krutkakor skurna uti kuber af $\frac{3}{4}$ tum. Att detta krut slutligen skall antagas för dessa kanoner är icke gifvet, emedan hvarje olika skjutvapen må till sist erfordra ett särskildt slags krut.

Sex skott afskötos inalles, hvarvid hvarje laddning förökades med 20 \bar{w} för de 3:ne första skotten, och med 10 \bar{w} för hvar och en af de 3:ne sista.

Resultaten af skjutningen synes af bifogade tabell, hvilken upptager, vigterna på krutladdningen och projektilen för hvarje skott, initialhastigheten, kraftutveckling eller genomträngningsförmåga, krutgasens tryck, rekylens storlek och medelrörelsen hos fjädrarna.

Denna rörelse uttogos genom att fästa ett märkstift vid hvarje föreningspunkt med fjäderblocken, hvarvid spetsen, pressad emot lavetten, framstälde en figur något-sånär liknande ett indikators-diagram, och som öfvermå-lades efter hvarje skott.

Initialhastigheten för 170 \bar{w} :s laddning hade förut blifvit beräknad till 1,390 fot, hvilken också kom ganska nära den verkliga, nemligen: 1,393, som tabellen utvisar. Krutgasens tryck synes hafva varierat betydligt, som den vanligtvis gör. I sjelfva verket är krutgasens tryck ett problem, som ännu ej blifvit på ett tillfredsställande sätt löst, ehuru "tryckmätaren" har utträttat mycket för att utveckla lagen för tryck i detta afseende.

Det första skottet plöjde en fåra i sandvallen och stannade, efter att der halva inträngt 45 fot. En vacker ring af krutrök uppsteg högt i luften och for hvirflande *hastigt* bort under loppet af en minut, åstadkommande ett ljud, mycket liknande det som höres då en 9 \bar{u} granat är uti sin fart. Vid 2:dra skottet inträngde projektilen i sandvallen 40 fot, på ett afstånd af 6 fot från vallens öfverkant. Vid 3:dje skottet stoppades kulan upp emot den sist afskjutna, som ej blifvit borttagen ifrån vallen då 3:dje skottet afskjöts. Vid 4:de skottet gick kulan 36 fot in i vallen, på ett djup af 5 fot från öfra ytan, och vid 5:te skottet var genomträngningen 43 fot, på 5 fots afstånd från öfre kanten af vallen. Vid 5:te skottet blef det tydligt, att maximum af nyttig eller behöflig krutladdning så småningom blifvit uppnådd i det föregående skottet, emedan i det femte, antända, "långsamt brinnande", krutstycken utkastades i mängd från kanonen. Det blef klart, att 220 \bar{u} krut, begagnade vid dessa försök, skulle vara ungefär hvad som kunde konsumeras i kanonens lopp, under dåvarande skjutningsförhållande. Detta var också påtagligt, ty vid 6:te skottet uppstod samma förhållande.

Det första skottet aflossades kl. 11^{t.} 20^{m.} f. m. och det 6:te kl. 4^{t.} 55^{m.} e. m. — hvilket, med 40 minuters uppehåll för luncheon, gjorde att ungefär ett skott lossades i timman; men emellan hvarje skott undersöktes kanonen mycket noga, hvarvid ej det minsta fel på densamma kunde upptäckas. Fjädrarnes rörelser hade äfven blifvit antecknade och kanonen nerhalad till affyringsstället genom ett kanon-lokomotiv.

Den massa af metall som sattes i rörelse vid hvarje skott, var öfver 120 tons och flyttade sig bakåt, uppför det lutande planet, med en jemn och stadig rörelse.

I sjelfva verket var detta försök fullkomligt tillfredsställande och framkallade ett oblandadt bifall från de när-

varande departements-cheferne och artilleri-officerarne hvilka voro: General Campbell, öfverste Younghusband, major Maitland, (som hade närmaste tillsyn vid skjutförsöket) M:r R. Fraser, öfverste Field, major Noble, sekreterare, och många andra artilleri- och ingenjör-officerare.

I följd af de närvarande arrangementerna kommer kanonen att bibehållas som en försöks-pjes. En annan kanon af samma storlek har blifvit påbörjad, som skall blifva den första af de fyra, hvarmed man tänker bestycka "Inflexible".

Tager man M:r Fraser's åsichter till grund, och tänker sig litet fram i tiden, så är det icke otroligt att vi snart kunna berättas om försök med en 160-tons kanon, hvarifrån affyras en projektil vägande 1 tons, och detta till på en tid, då icke för så länge sedan, en 68- \bar{u} :dig kanon ansågs för ett utomordentligt fruktansvärdt vapen.

— — — — —
Efter hvad jag har mig bekant, äro ritningar och förslager till en 160-tons kanon redan under arbete i England. Under året har i Frankrike pågått skjutförsök med en pjes på 30,5^{cm}:s kaliber. — I Italien med en bandad otuberad gjutjärns-kanon om 32^{cm} kaliber. I Ryssland med en 35-tons kanon.

Krupp förbereder sig till att gjuta en 140-tons stålkanon. Jag endast omnämner detta, då tiden ej tillåtit mig utarbeta och sammanföra alla dessa märkliga tilldragelser inom artilleriet.

N:o.	Skålp.	Skålp.	Fot per secund	Fot-tons.	Fot-tons.	Fot-tons.	Tons per qv-tunn.	Tons per qv-tunn.	Fot-tunn.	Tunn.	Tunn.
1	170	1258	1893	16922	371,50	99,54	24,2	19,4	30,0	0,3	1,25
2	180	1259	1493	17672	387,97	93,01	22,8	18,2	32,0	0,3	1,75
3	210	1258	1475	18972	416,51	90,34	24,8	19,8	36,0	0,3	1,50
4	220	1254	1503	19637	431,11	89,26	22,2	21,4	38,1	0,75	1,80
5	280	1260	1550	20984	460,68	91,24	29,6	21,8	37,1	0,75	1,80
6	240	1258	1550	20951	459,95	87,29	27,3	24,0	38,2	0,75	1,80

utvisande skjutningen med Si-tons kanonen.

Tabell

Litteratur.

Svensk.

K. KRIGSVETENSKAPS-AKADEMIENS HANDLINGAR OCH TIDSKRIFT, 15 September 1875 De tyska ingenjörernas och tekniska truppernas verksamhet i fältkriget 1870—71. Militärlitteratur. Underrättelser från främmande land.

D:o, 30 September. Grunddragen af de europeiska stormakternas härordningar. Riksdagsförhandlingar rörande försvarsverket.

D:o, 15 Oktober. Hvem är soldat? Redaktionens anmärkingar vid ofvanstående uppsats.

D:o, 31 Oktober. Om engelska armén. Riksdagsförhandlingar rörande försvarsverket.

ARTILLERI-TIDSKRIFT, 4:e häftet 1875. Några tankar rörande svenska fältartilleriets ammunitions-utrustning. Om kulsprutor. »Die permanente Fortification». Blind inskjutning mot rörligt mål. Reseberättelser af majoren vid Kongl. Svea artilleri-regementet Th. Borg.

ENGELSKT-SVENSKT OCH SVENSKT-ENGELSKT SJÖ- OCH HANDELSLEXIKON, af Th. Ugglä. Detta lexikon, hvaraf till och med bokstafven J hittills utkommit, är utarbetadt från de bästa engelska och amerikanska källor, och innehåller de allra flesta och viktigaste termer med hänseende till Skeppsbyggeri, Artilleri, Nautisk astronomi, Ångmaskinlära, Tackling, Manöver, Handel och Lagfarenhet, äfvensom många i handeln förekommande varubenämningar. Genom dess utgifvande kommer en hitintills kännbar brist i vår litteratur att afhjelpas. Utgifvaren synes vara fullt hemmastadd med det ämne han behandlar.

Dansk.

TIDSKRIFT FOR SØVÆSEN. 10de Bind. 5e og 6e Hefte. Om Pandserskibe. Sø-Artilleriets Brug. Dampskibs-Marinen, dens gradvise, Forandringer og nuværende Standpunct. Nordpolsexpeditionen 1875. Om de internationale Regler till Forebyggelse af sammenstød på Søen. Om den danske Sømandsmission. Fra fremmede Mariner. Blandninger. Efterretninger for Søfarande. Officielle Meddelelser.

Engelsk.

NAUTICAL MAGAZINE, Augusti 1875. Systemet af hyresförskotter i handelsflottan. Board of trade's förlis-register 1873—74. Våra kolonier. Annekteringen af Nya Guinea. Expositionen i Greenwich af navala, modeller. Mörsare och raketer för kommunicering med förolyckade fartyg. Den internationella konferensen angående maritim meteorologi. Behovet af sjöfolk. Fartygsbyggnad 1860—1873. Maritima uppfinningar.

D:o d:o, September. Kommersiela värdet af människolif. En besynnerlig tilldragelse i engelska underhuset. Atlantiska ångfärjor. Inmanlinien. Maritima uppfinningar. Fartygsbyggnad 1875. Vår officiella loggbok.

D:e d:o, Oktober. Frågan om lastlinien. International- och municipal-lag. Mr Cavendish, M. P., om lagsättning för handelsmarinen. Framstegen af Brittisk handelssjöfart. Irlands hafsfiskerier. Framtidsutsigter för Brittiska handelsmarinen. Maritima uppfinningar. Fartygsbyggnad 1875.

JOURNAL OF THE R. U. S. INSTITUTION, Vol. 19, N:o 80, 1875. Resor från Herat till Khiva. Föreslagna förändringar i de årliga infanteri-öfningarna, för att bringa dem i öfverensstämmelse med nutidens infanteri-taktik. De ouppmätta trakterna af jordklotet, 1874. De nya befästningarna för försvaret af Paris. Om de relativa förtjensterna af enkla och sammansatta ångmaskiner.

ENGINEERING, 2 Juli 1875. Pröfning af jern och stål. Broadwell versus Krupp. Ångpanne-explosioner. Lastlinier.

D:o, 9 Juli. Om maskinisterna i örlogsflottan. Perkins maskineri för H. M. S. »Pelican». Perkins maskin och pannor. Blake's direkt verkande ångpump. Dock-utvidgning vid Alloa.

D:o, 16 Juli. Djupsjölodningar med piano-strängar. Meteorologiska verksamheten i Förenta staterna. Walker's direkt verkande ångpump. Metallurgi i Japan. Lastlinier.

D:o, 23 Juli. Elektrisk registrering. Om bruket af stål. Vatten för ångpannor. Amerikanskt artilleri. Dovers hamn. Litteratur.

D:o, 30 Juli. Den nya handels-sjölagen Lastlinier. Ångslup afsedd för hafsfiskerier. Förändrad Rodmans kanon. Sjö-handelslagstiftning. Aneroiden: dess konstruktion, principer och bruk. Klassificerade och oklassificerade fartyg. Hydraulisk inrättning för vattentäta dörrar ombord i fartyg.

D:o, 6 Augusti. Pröfning af roterande ångmaskiner.

D:o, 13 Augusti. Om Frankrikes sjögående handels ångflotta.

D:o, 20 Augusti. Ett vördnadsvärdt krigsfartyg. Om den relativa framdrifvande förmågan af propellrar.

ENGINEERING, 27 Augusti. Omlopps-indikatorer. Profurer under ånga med engelska örlogsfartyg. Svenska kanoner. Litteratur. D:o, 3 September. Om styrandet af skruf-ångfartyg. Kompassen och dimma.

NAVAL ARCHITECTURE, A TREATISE ON LAYING OFF AND BUILDING WOOD, IRON, AND COMPOSITE SHIPS. By S. J. P. Thearle, Fellow of the Royal School of Naval Architecture; etc. Ur engelska tidskriften »Naval Science», hvarest en anmälan af detta nyligen utkomna arbete finnes intagen, anföres följande ömdöme om detsamma. »Såväl lärjungen i skeppsbyggerivetenskapen, som fartygs-konstruktören och ritaren skola i första delen af detta arbete, finna en samling af särdeles nyttiga detaljer och tydligt framställda förklaringar, öfver de problem som äro förbundna med uppgörandet af ritningar till fartyg af nyaste modell. Mr Thearle nämner i företalet, att alltsedan Fincham's arbete öfver uppgörandet af fartygsritningar och deras utslående, för något mer än ett fjerdedels sekel sedan utkom, hafva andra arbeten öfver detta ämne blifvit utlofvade, men hvilkas utgifvande hindras af omständigheterna. Detta är också förhållandet, och man måste derföre lyckönska Mr Thearle, att hafva på ett framgångsfullt sätt afhjelpat ett kännbart behof, icke blott för dem som skola bemästra skeppsbyggnadskonstens svårigheter, utan äfven för mången fartygskonstruktör. — — — — —

Den sednare delen af boken afhandlar fartygs-konstruktion, och här finna vi änyo en mängd af nyttiga underättelser, i förning med byggandet af såväl trä- som jernfartyg jemte anvisningar för sjelfva arbetarens praktiska förrättningar dervid».

A TREATISE ON STEAM BOILERS. By Robert Wilson, late Inspector for the Manchester Steam-Users' Association (London: Lockwood and Co.) Second Edition. Äfven denna afhandling förordas i »Naval Science» såsom: »en af de fullständigaste handböcker, som hitintills utkommit öfver detta ämne».

Fransk.

REVUE MARITIME ET COLONIALE, September 1875. Marinen och observerandet af Venus-passagen förbi solen. Den nya engelska kolonien på Guldkusten. Beräkning af observeradt ställe. »Le Tigre», franskt pansarfartyg för kustförsvaret. Englands och främmande mariners sjöartilleri. Challengers expedition. Krönika, Maritim och Kolonial bibliografi.

ANNALES HYDROGRAPHIQUES, 3:o Trimestre 1874. Nautiska instruktioner. Reseberättelser. Uppsatser rörande Hydrografi och Navigation. Vetenskapliga anteckningar och observationer. Strödda underättelser. Bibliografi. Kartografi. Underrättelser för sjöfarande.

LES BOIS INDIGÈNES ET ETRANGERS: PHYSIOLOGIE, CULTURE, PRODUCTION, QUALITÉS, COMMERCE. Par M. M. A. E. Dupont et Bouquet de la Grye. Paris: J. Rothschild. Ehuru ofullständigt i många hänseenden, är detta dock ett på en gång intressant och värderikt arbete. »Engineering».

MITTHEILUNGEN AUS DEM GEBIETE DES SEEWESENS. Vol. III. N:o 9. Meteorologiska iakttagelser och granskning af fartygskurserna under Weyprecht's och Payer's polar-expedition 1872—1874. Om fartygs ventilering. Förenta staternas flotta. Manövrerna i Florida-golfven. Skyddsmedel mot pannstens bildning. Nöd- och lotsignaler. I vatten hållbart lim. Cement för att sammanbinda trä och sten. Hydrografiska arbeten i Ryssland. Om barometer-oscillationer. Isberg i Atlantiska oceanen. Ångpanne-explosioner i England.

D:o d:o d:o, Vol. III. N:o 10. Om sjötaktik, en resumé öfver den under denna titel utgifna Attilmayriska afhandlingen. Challengers expedition för djupsjö-undersökning. Det nya Österrikiska fält-artilleri-systemet. Nytt system för drifkrafts-maskiner. Pansarfartyget Inflexible. Pieri-geväret. Chinesiska flottan. Meteorologiska verksamheten i Förenta staterna. Sprängningsförsök med minor i Turkiet. Proftur med italienska pansarfregatten Palestro. Ny nattsignalerings-apparat. Rysska 40-tons kanonen. Italienska marinens budget. Om bestämningen af syrehalten i fethaltiga oljor. Ytterligare om ventileringen i Devastation. Kongl. arsenalen i Woolwich. Japanesiska kanonbåten Sei-Ki. Suez-kanalen. Tyska krigsfartygens benämningar. Engelska pansarfartyget Vanguard's förolyckande. Tyska pansarfregatten Deutschland's proftur. Bilagor: Bekantgörelser för sjöfarande. Segelbeskrifningar och hydrografiska underrättelser.

MITTHEILUNGEN ÜBER GEGENSTÄNDE DES ARTILLERIE-UND GENIE-WESENS. 4:e häftet, 1875. Försök till förbättrandet af Österrikiska fält-artilleri-materielen. Överblick af de förnämsta försöken inom artilleriväsendets område under åren 1873 och 1874; sammanfattadt efter officiella handlingar. Ingeniörväsendet i de europeiska härarna. Italienska artilleriets nya 32^{cm} kanon för kust-befästningar.

D:o d:o d:o, 5:e häftet. Ingeniörväsendet i de europeiska härarna. Försök med Shrapnel-granater. Om skjutning från kustbefästnings-artilleri. Historisk framställning af elektriska antändningsmedel inom K. K. Österrikiska hären. Rysska artilleriet i fälttåget mot Chiwa. Modifikation af Boulengéska fält-distansmätaren.

D:o d:o d:o, 6:e häftet. Historisk framställning af elektriska antändningsmedel i K. K. Österrikiska hären. Om användandet af kavalleri-batterier. Försök med Shrapnel-granater i Italien, afskjutna från 7^{cm} fältkanonen. Franska geväret af 1874 års modell. Pieri's

nya gevärs-system. 64-p. Palliser-kanonen. Signalerings-försök på stora afstånd. En ny belysnings-apparat.

D:o d:o d:o, 7:e häftet. Försök med artilleriets antändningsmedel. Kruppska gjutstålet contra engelskt pansar-stål. Bidrag till frågan rörande luftens motstånd mot afskjutna eller kastade kroppars rörelse.

D:o d:o d:o, 8:e häftet. Nekrolog öfver fältmarskalk-löjtnant Julius von Vurmb. Försvaret af Portugalet. Bidrag till fält-artilleriets och hand-eld-vapnens ballistik. Stål såsom kanon-metall. Skjut-tabeller för marinens refflade bakladdnings-kanoner af jern. Grafiska reduktions-tabeller.

ANLAGE BETRIEB UND BEAUF SICHTIGUNG VON DAMPKESSELN. Nach der Gesetzgebung des Deutschen Reiches und der Einzelstaaten für den praktischen Gebrauch bearbeitet. Dritte auflage. Berlin 1875. Fr. Kort Kampf.

Tillkännagifvande.

I sammanhang med sednast beviljade förhöjning i det örlogsmanna-sällskapet tilldelade statsanslag, har, såsom vilkor för detsamma åtnjutande, föreskrifvits, bland annat, att i sällskapets tidskrift eller särskild bilaga till densamma borde meddelas sammandrag öfver alla Kongl. Maj:ts beslut och generalordres, angående flottan, samt öfver embetsskrifvelser från chefen för sjöförsvarsdepartementet och förvaltningen af sjöärendena, då dessa handlingar för sådant ändamål till tidskriftens redaktion öfverlemnades.

Öfver de under innevarande års trenne första månader Januari, Februari och Mars utgifna Kongl. bref, generalordres och embetsskrifvelser, hvilka ansetts böra genom tidskriften komma till dess läsares kännedom, är nu sammandrag upprättadt och meddelas i ett detta häfte af tidskriften åtföljande bihang. Red. får härvid foga den upplysning, att Red. har anledning förmoda, att fortsättning af det sålunda påbegynta författningssammandraget, omfattande årets 2:dra och 3:dje kvartal, skall inom kort blifva färdigt, så att detsamma må kunna utgifvas samtidigt med tidskriftens första häfte nästa år, hvarefter Red. torde blifva satt i tillfälle att ordna utgifningen af detta författningssammandrag, så att särskilda delar för hvarje kvartal kunna någorlunda regelbundet följa den ena efter den andra; och har enskild ledamot i örlogsmanna-sällskapet åtagit sig att, i den mån hans tid medgifver, för tidskriftens räkning, öfver alla sådane Kongl. bref, generalordres och embetsskrifvelser, hvilka innefatta allmänna föreskrifter eller vägledande beslut till framtida efter rättelse i likartade ärenden, årsvis upprätta alfabetiskt register med hänvisning till de tryckta sammandragen, hvarigenom desamma torde vinna ökad användbarhet.

Tabell för förvandling af Fransyskt, Norskt, Danskt, Preussiskt, Engelskt och Ryskt längdmått till Svenskt längdmått.

Fransysk mètre.	Svenska fot.	Norska fot	Svenska fot.	Danska och Preussi- ska fot.	Svenska fot	Danska och Preussi- ska tum.	Svenska tum.	Ryska och Engelska fot.	Svenska fot.	Ryska och Engelska tum.	Svenska tum.
1	3,3681	1	1,0567	1	1,0571	1	0,8809	1	1,0266	1	0,8555
2	6,7362	2	2,1134	2	2,1142	2	1,762	2	2,0532	2	1,711
3	10,1044	3	3,1702	3	3,1712	3	2,643	3	3,0798	3	2,567
4	13,4725	4	4,2269	4	4,2283	4	3,524	4	4,1064	4	3,422
5	16,8406	5	5,2836	5	5,2854	5	4,405	5	5,1329	5	4,278
6	20,2087	6	6,3403	6	6,3425	6	5,285	6	6,1595	6	5,133
7	23,5768	7	7,3970	7	7,3996	7	6,166	7	7,1861	7	5,989
8	26,9449	8	8,4538	8	8,4566	8	7,047	8	8,2127	8	6,844
9	30,3131	9	9,5105	9	9,5137	9	7,928	9	9,2393	9	7,700
10	33,6812	10	10,5672	10	10,5708	10	8,809	10	10,2659	10	8,555
						11	9,690			11	9,411
						12	10,571			12	10,266

371

Tabell för förvandling af Fransysk, Norsk, Dansk, Preussisk, Engelsk och Rysk vigt till Svensk vigt.

Fransysk Kilogram.	Svenska Skålpund.	Norska Skålpund.	Svenska Skålpund.	Danska och Preussiska Skålpund	Svenska Skålpund.	Engelska Skålpund Avoir du poid.	Svenska Skålpund.	Ryska Skålpund.	Svenska Skålpund.
1	2,3527	1	1,1719	1	1,1763	1	1,0672	1	0,9635
2	4,7053	2	2,3438	2	2,3526	2	2,1343	2	1,9269
3	7,0580	3	3,5157	3	3,5290	3	3,2015	3	2,8904
4	9,4106	4	4,6876	4	4,7053	4	4,2686	4	3,8538
5	11,7633	5	5,8595	5	5,8817	5	5,3358	5	4,8173
6	14,1160	6	7,0314	6	7,0580	6	6,4029	6	5,7808
7	16,4686	7	8,2032	7	8,2343	7	7,4701	7	6,7442
8	18,8213	8	9,3751	8	9,4106	8	8,5372	8	7,7077
9	21,1739	9	10,5470	9	10,5870	9	9,6044	9	8,6711
10	23,5266	10	11,7189	10	11,7633	10	10,6715	10	9,6346

Enär i tidskriften, allsomoftast förekommer uppgifter, innefattande främmande länders längdmått och vigter, så torde ofvanstående 2:ne, ur »Artilleri-Tidskrift» hemtade, reduktions-tabeller, för dylika mått och vigters förvandling i svenska, vid åtskilliga tillfällen kunna vara af nytta.

Tillägg och rättelse

till den i 4:de och 5:te häftena d. å. af Tidskrift i Sjöväsendet intagna "Tabellarisk uppgift på de i England nu brukliga refflade kanoner".

Tillägg:

38 tons kanonen af en enda klass — användes till sjös och till lands. — Kaliber mellan bommarne: i engelska tum 12; i centimeter 30,479. — Reffelsystem: "Woolwich".

Rättelse:

I kolumnen med rubrik anmärkningar, 23:e raden uppiifrån står — — — 11 och 12 inches kanonerna 7; läs: 11 och 12 inches kanonerna 9.

